

Årgang 23 nr. 4 2012

SLEKT OG DATA

Medlemsblad for DIS-Norge, Slekt og Data

- Dine minner er verdifulle!

Den store minnesamlingen er i gang.

Flere unge kvinner i DIS-Norge

Registrerer reisepass i Tromsø

Medlemsblad for DIS-Norge,
Slekt og Data.

Utkommer med 4 nummer
pr år

Abonnement for bibliotek og
liknende institusjoner kan
tegnes for kr 400,- pr år

Annonser kan tegnes ved
henvendelse til Jannicke
Isaksen; telefon 41 41 44 40;
e-post jannickeisaksen@
gmail.com

DIS-Norge
Post/besøksadresse:
Øvre Slottsgate 2B
0157 Oslo
Telefon: 22 42 24 00

Redaktør:
Aina Johnsen Rønning,
slekt-og-data@disnorge.no

Neste nummer sendes ut i
midten av mars 2013. Siste
frist for levering av stoff er 20.
februar 2013

Opplag: 9 500
Produksjon og trykk: 07
Design: Grongstad Grafiske

ISSN 0803-0510
www.disnorge.no

Leder

Da vi var på DIS-tur i USA hadde vi med oss en bjørn over havet, en skikkelig DIS-bjørn av type krystall. Den er et av våre hederstegn og kommer hjem til folk vi setter stor pris på og som har nedlagt en innsats for oss som slektsforskere.

Denne gangen skulle bjørnen til Minnesota og mottager var Margit Bakke. Jeg er veldig glad for at hun ble den første utenfor Norden som fikk en slik påskjønnelse. Jeg tror ikke det er mange som har vært innom Slektsforum for å få hjelp med sine emigranter som ikke har støtt på Margit. Hun har vært med oss lenge og viser stor iver i sin virksomhet som hjelper. Hun kan mye og har god oversikt over kilder som ikke alle kjenner til.

Ledersamlingen ble avviklet første helg i november. Der var de alle sammen, fra nord og dør og fra øst og vest. Mange nye denne gang og vi tok en presentasjonsrunde med vekt på slektsforskning. Dette begynte med at Jonny i styret fortalte om sine nye funn i egen forskning. Resultatet var at han hadde funnet slektsbånd til leder i DIS-Vest-Agder! At verden er liten har vi mange eksempler på, men dette var nok et.

Vi diskuterte oss gjennom mange tema som er viktige for organisasjonen vår. Først ble DNA knyttet til Slektsforskning diskutert. Et viktig område som gir slektsforskere nye muligheter. Dette er noe ledersamlingen grep fatt i.

At medlemmer må tas vare på er et annet viktig område. Et tiltak vil ofte være å få til lokal aktivitet der

det er mange DIS-medlemmer. Møter i større forsamlinger med innledere har sin funksjon, men hjelp til forskning, gode råd og tips, det fungerer bedre i mindre grupper og gjerne uten at man må reise lange strekninger for å tilegne seg slikt. Hvordan vi kommuniserer både internt, eksternt og i første rekke mot medlemmene er alltid en viktig sak. Kortversjonen er ta dette kan alltid gjøres bedre, men samtidig er det også viktig å utveksle erfaringer, lære av hverandre og vurdere alternativer.

Vi er også opptatt av opplæring, Det er nødvendig for å bli bedre el-ler for å tilegne seg nye ferdigheter. I DIS-Norge, Slekt og Data er det i første rekke kurs for nye som har stått på agendaen. Hva kan vi gjøre for å bli bedre her? Dette skal vi jobbe mer med framover. Dernest er det tillitsmannsskolering. En organisasjon som vår kan ikke bare leve på lykke og fromme, den trenger mennesker som gjør en jobb som tillitsvalgt, mennesker som tilrettelegger, ordner og styrer. Og så blir det vår jobb som organisasjon å dyktiggjøre dem som har slike funksjoner. Også innholdet i denne opplæringen skal vi se mer på framover.

Torill Johnsen
leder

Foto: Aina Johnsen Rønning

Redaktørens leder

Det er sjelden det kommer kritiske leserbrev til Slekt og Data. Det er synd, for jeg vet at det er mange ulike oppfatninger rundt mye i slektsforskerverdenen. Også DISerne er uenige i hvordan man gjør ting. Jeg har sjelden møtt en så oppegående og engasjert medlemsmasse i en organisasjon, og jeg har både jobbet for, og vært medlem i, mange interesse – og grasrot-organisasjoner. Fordelen med DIS- Norge er at vi er mange – og at vi er godt organisert. En av de best organiserte foreningene i Kulturvernforbundet, skjøt Jan Solberg da han holdt et innlegg på Lederkonferansen i november.

Hvorfor får jeg bare pyntelige leserbrev til Slekt og Data, når debatten til tider går brennhet på Digitalarkivets brukerforum? Tror man at det ikke er rom for å diskutere ting i DIS-Slekt og Data? Med ti tusen medlemmer og enda flere slektsforskere som bruker tid, ressurser og sjela si på slektsforskning, er det ikke rart at det er mange ulike meninger om hvordan vi gjør ting. Noen mener det er støtende at vi legger ut bilder av andres gravstøtter. Andre mener DIS-treff er for upålitelig. Atter andre mener det er urettferdig at bare de som har levert inn en gedcom-fil har tilgang til DIS-treff, - bare for å nevne noen av diskusjonene som går. Dette er gode innvendinger, som alle beriker slektsdebatten.

Jeg er helt sikker på at DIS-Norge har gode svar på de veivalg man har tatt, men det betyr ikke at man ikke trenger å løfte de alternative meningene. Fordi også DISerne må kjenne til hvordan DIS-treff fungerer, og hva man kan forvente seg av dataene man finner der. Fordi man godt kan være oppmerksom på at noen kan bli støtt av at vi bruker deres forfedres gravstøtter i slektsboka vår, - for å nevne noe.

En stor fordel med å ta debatten i Slekt og Data, og ikke på en blogg, brukerforum eller debattforum, er redaktøransvaret. Her vil ingen injurierende eller sjikanerende innlegg komme på trykk. Debatten har godt av saklighet, og ødelegges av personangrep. Det har debattforum i avisene, etter mange år med frislipp, vist med all mulig tydelighet. Det skal ikke mange innlegg til før debatten gjennomsyres av personangrep og meninger som knapt nok tåler dagens lys.

Aina Johnsen Rønning
redaktør

Foto: Borge Rønning

Innhold

- Samarbeid mer, oppfordrer lederen av Kulturvernforbundet	4
Flere unge kvinner i DIS-Norge	7
Send inn minnene dine	9
USA-tur 2012	14
Rallerfamilien Larsen	36
Scanner og registrerer reisepass	46

Forsiden

Å ha navn i slektsdatabasen sin er en ting - å knytte bilder og historier til navnene er noe helt annet. Derfor er minnesamling en viktig del av manges slektsforskning. Også for historikere er minnesamlinger viktige kilder. Tre ganger tidligere er det arrangert nasjonale minnesamlinger, i 1964, i 1981 og i 1995. Nå er den fjerde minnesamlingen i gang, og du kan levere inn både egne og slektingers minner på papir/tekstfil og som lyd eller bilde. En unik mulighet til å intervju de gamle i familien!

DIS- Møre og Romsdal og DIS Vest-Agder er blant distriktslagene som samarbeider med andre om å arrangere Kulturminnedagen i sitt fylke. Jan Solberg håper flere vil gjøre det samme, særlig til neste år da Kulturminnedagen vil handle om historiens menn og kvinner.

– Samarbeid mer!

AV AINA RØNNING

Norges Kulturvernforbund består av 21 organisasjoner. Noen av dem er store med lokallag i alle deler av landet, mens andre er små, men med enkelt-medlemmer rundt omkring. Alle er nyttige, sier Jan Solberg som anbefaler DISere lokalt og sentralt å samarbeide med andre "kulturvernnerder".

Solberg er generalsekretær i foreningen som tar imot historieinteresserte i alle størrelser og fasonger. Alt fra Landslaget for historielag med sine 80.000 medlemmer – til Norsk metallsøkerforening med sine 128 medlemmer. Her kan DISere finne mange nyttige samarbeidspartnere, mener Solberg.

– Alle organisasjonene våre har sine personhistorier, enten de holder på med gamle biler, fartøy eller jernbanetog. De har ikke selv tid til å finne ut hvem som var på skipene eller eide bilene, men de vil være interessert i å få en slik oversikt av dere. Norsk metallsøkerforening vil gjerne vite hvem som har eid tingene de finner, og slik er det med de fleste foreningene våre. Norsk Skipsfarthistorisk Forening sitter på mannskapslister og gode historier om hvordan det var å jobbe på disse skipene. Vi driver med det samme; kunnskap, dokumentasjon og metode. Vi er i samme bransje, sa Solberg på årets ledersamling som gikk av stabelen i november.

Slektshistorisk tema for Kulturminnedagen

Norges Kulturvernforbund har gjennomføringsansvaret for Kulturminnedagen, en hovedsatsing for Europarådet. I 2013 skal temaet være «Historiens menn og kvinner». En kjempemulighet for samarbeid, og et perfekt tema for DIS-Norge og DIS sine lokal- og distriktslag, mener Solberg.

– Kulturminnedagen arrangeres i september hvert år, og i år var det hele 250 arrangementer over hele landet. Kystlag, museer og historielag er blant de som tar ansvar for å arrangere Kulturmin-

nedagen, men DIS-Norge kan i høy grad være pådriver for arrangementer. Ta kontakt med de andre som er i lokalområdet deres, og be om samarbeid. Og husk, selv om ikke alle organisasjonene våre har lokallag, så finnes det ressurspersoner lokalt! Husflidslagene har en ansatt konsulent i hvert fylke, og denne kan bli en ressurs også for dere. Det er viktig å stå sammen, slik at man er sterkere dersom det oppstår utfordringer lokalt, sa Solberg.

Norges Kulturvernforbund fokuserer mye på å vise politikerne hvor stort frivillig arbeid som legges ned i å ta vare på kulturarven vår. Håpet er å få statlig grunnstøtte til alle organisasjonene. Nå er det 12 av organisasjonene under Norges Kulturvernforbund som ikke får en slik grunnstøtte. DIS-Norge er en av de 12 som ikke får noen form for statlig støtte.

– Vi tror vi vil vinne frem på sikt, men det kan ta tid. Det er historiske og tilfeldige grunner til at noen får, og andre ikke. Kulturvern er et samfunnsgode, og da må staten inn og gi støtte, ellers blir det mindre av kulturvernet, sa Solberg.

Over samme lest?

AV AINA RØNNING

Jarle Hannisdal

Tharald Moen

Sigbjørn Elvebakken

Geir Nilsen

Fra Høyre: Dag Gurihus og Jonny Lyngstad

Bør nybegynnerkurs standardiseres? Sigbjørn Elvebakken fikk mange gode innspill da han tok opp temaet på Ledersamlingen.

Nybegynnerkurs for slektsforskere er veldig ulike fra sted til sted. Noen steder går det over uker og måneder, andre DISlag tilbyr korte, men flere kurs. Å standardisere disse kursene vil bli vanskelig, men bør medlemmene tilbys mer enhetlige kurs?

Tanken har vært tenkt før, og DIS-Møre og Romsdal har på eget initiativ etablert en opplæringskomite som skal jobbe med en standardisering. Meningene var imidlertid ulike på tillitsmannskonferansen, særlig når det gjelder om man skal anbefale hvilke slektsforskerprogrammer folk bør bruke. Noen mente kursholder burde kunne ta utgangspunkt i det slektsprogrammet han/hun selv bruker, mens andre mener man bør si så lite som mulig om valg av slektsprogram. På den annen side: hvilket slektsprogram man bør velge er at av de første spørsmålene en kursleder får.

– I Hordaland bruker vi en hel kveld på å vise noen utvalgte slektsprogram, fortalte Jarle Hannisdal.

– Erfaringen i Møre og Romsdal er at det er bedre med flere korte kurs, enn et langt. Målet vårt er å hjelpe dem i gang. De nye minimumsreglene for støtte til studiesirkler er tre personer og åtte timer. Det er langt nok til at de blir satt i gang, og kursene blir heller ikke så dyre for deltakerne, sa Jonny Lyngstad.

– Den store utfordringen er hvor vant folk er til å bruke en datamaskin, sa Torill Johnsen.

– De som er dårlige i data hindrer de som er gode, Vi prøvde å ha egne datakurs i Hordaland, men ingen kom, sa Jarle Hannisdal.

– Vi har egne «Kjenn din slekt»-kvelder i Trøndelag, der vi sitter og hjelper dem direkte. Da går de lykkelig hjem, fordi de har funnet noe, sa Per-Solve Tretli.

– I Tromsø har vi åpne, gratis introduksjonsseminar på to timer i biblioteket fire lørdager i året. Der introduserer folk seg, og forteller hva de er interessert i, slik at vi vet hva vi skal fokusere på. Andre kurs kan trenge mer standardiserte opplegg, sa Ragnar Samuelsen.

Mye å ta hensyn til dersom man skal standardisere nybegynnerkursene, med andre ord.

– Jeg er åpen for standardisering av kurs, men mer interessert i hvordan DIS-Norge, Slegt og Data, kan hjelpe distriktslagene med å definere innholdet i kurs(ene). I DIS-Oslo/Akershus har man brukergrupper for ulike slektsprogram, både åpne møter og kurs for nybegynnere og viderekomne. Dette fungerer også bra, sier Elvebakken som nå skal samle ulike innspill.

Mange unge, kvinnelige slektsforskere

AV AINA RØNNING

1,79 promille av befolkningen er medlemmer i DIS-Norge. Dag Gurihus har sett på medlemsstatistikken med lupe.

– Vi vokser like mye som befolkningsveksten ellers, sier Gurihus fornøyd. Han tror det er mulig å vokse til å bli 2-3 promille av befolkningen, med andre ord et medlemstall på 15.000.

Det er en kunnskapstung organisasjon, og selv om ikke DIS-Norge er så gammel, så har hovedtyngden av medlemmene slektsforsket i 10-20 år. Snittet ligger på 16 år med slektsforskning. Likevel,

nesten 1700 av medlemmene har mindre erfaring enn dette. Ca 2-500 medlemmer har vært medlem i DIS-Norge i to år eller mindre.

Få har forsket i mer enn 25 år, men 46 stykker svarer at de har slektsforsket i mer enn 45 år. Dette er en hobby man med andre ord ikke går lei av så fort.

Mistanken om at de fleste medlemmene er litt opptatt årene, bekreftes av Gurihus sitt materiale. Det mest vanlige medlemmet er en mann mellom 65 og 69. Det er dobbelt så mange menn, som kvinner i organisasjonen, men Gurihus har håp om at

kvinnene kommer til å gjøre seg mer gjeldende.

– Ser man på slektsforskere under 40, så er det snart like mange kvinnelige medlemmer, som mannlige, sier Gurihus.

Noen kommuner oppfyller allerede målet om en medlemsmasse på 2-3 promille av kommunens befolkning. 118 kommuner har mer enn 2 promille DIS-medlemmer. Råde, Ski, Stor-Elvdal, Flesberg, Horten, Sande, Hof, Tin, Bykle, Leikanger, Molde, Vestnes, Gjemnes, Rørø, Selbu, Vega, Rødøy og Nes-seby har alle mer enn 3 promille DIS-medlemmer. Enda mer imponerende er det at Kongsberg, Holmestrand, Smøla, Bodø og Værøy har mer enn 4 promille DIS-medlemmer. Og, hold pusten: Aukra, Vevelstad og Dyrøy har mer enn 5 promille DIS-medlemmer av befolkningen, mens Rennebu har 6,34 promille og Gildeskål topper med 7,95 promille! Litt verving i Gildeskål, med andre ord – og vi vil ha en hel prosentandel DIS-medlemmer av kommunens innbyggere. Imponerende!

Gurihus, Dag

Tid til overs?

AV AINA RØNNING

DIS-Norge leter etter flere ressurspersoner til testamenteringsprosjektet, og håper på et medlem med litt tid til overs.

Etter at lederen av testamenteringsprosjektet døde har denne viktige satsingen stoppet opp. Prosjektet skulle sikre at slektsforskeres arbeid ikke forsvant etter hans eller hennes død. Mange tusen timers viktig slektsforskerarbeid kan gå tapt for

alltid dersom etterkommerne ikke vet hvordan slektsfiler, bilder og bøker tas vare på. Målet er å lage en mal for et testamente der slektsforskere kan testamentere arbeidet sitt til DIS-Norge.

– Vi ser at de store genologene har ordnet opp i dette før sin død, men de lokale, mindre slektsforskerne som tross alt er de fleste av oss, har ikke tenkt på hvordan materialet skal sikres etter deres død, sier Per-Olav Broback Rasch som har jobbet mye

med testamenteringsprosjektet.

– Man kan jo sende inn GEDCOM-filene sine til DIS-treff. Holder ikke dette?

– Intensjonen med DISTreff har bare vært å sammenlikne data, så det iverretar ikke denne funksjonen. DIS-treff viser bare informasjon om fødsel, død og slike ting, men ingenting om hendelser rundt personen. Det vi trenger er et DIS-treff Pluss som også inneholder hendelser og do-

kumenter man sitter på, som gamle brev og pakker, sier Broback Rach.

Mye er uklart

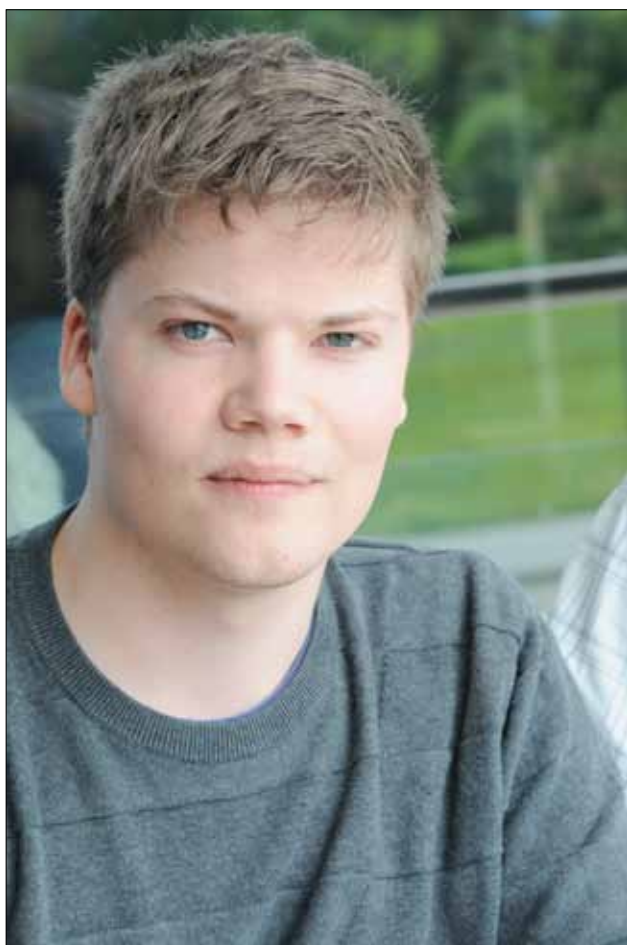
Jarle Hannisdal tok opp testamenteringsprosjektet på årets tillitsmannskonferanse. Det er mye som gjenstår av vanskelige spørsmål å ta stilling til.

– Først må det juridiske dokumentet utarbeides, og så må vi løse utfordringen som fysiske ting gir, sa Hannisdal.

– Det er papir som er utfordringen. Digitalt er det enklere, og vi kan kvalitetssikre materiale ved å legge på en merkelapp om hvem som har slektsforsket frem materialet, la Torill Johnsen til.

Ringperm på ringperm

Hvor stor utfordring papirarkiver er, viser samlingen til Sølvi Arntsens-borge. Hun testamenterte alt sitt materiale til DIS-Norge, som fikk 25 permer med løsark, 40-50 bøker og 20-30 kopier av bøker. Nå ligger hele hennes arbeid på DIS-treff: 380.000 navn som er en stor ressurs for andre slektsforskere. Men, om alle testamenterer like stort materiale til DIS-Norge, blir lokalene i Oslo ganske raskt for små.

Testamenteringsprosjektet skal sikre at viktig slektsforskning ikke går tapt når slektsforskeren dør. Per-Olav Broback Rasch.

Send inn minnene dine!

AV AINA RØNNING

Minnesamlingen «Mange stemmer fra levde liv» er i gang. Er du født før 1950 kan du sende inn minnene dine som tekst eller lydfil.

DIS-Norge er med på en felles minnesamling. Minnesamlingen er arrangert tre ganger før; i 1964, i 1981 og i 1995/1996. Til sammen kom det inn 4600 bidrag. I 1964 kom det inn 1382 bidrag, i 1981 2110. Disse to samlingene ble registrert av Ørnulf Hodne, med informantlister og tematiske nøkkelord, og finnes nå på Universitetet i Oslo. Minnesamlingen av 2012/2013 vil bli tilgjengeliggjort på nett.

Deler av de to minnesamlingene fra 1964/1981 er utgitt i to store boksamlinger: I manns minne – 14 bind, og By og bygd i nær fortid – 12 bind. Forskere har i mange år funnet mye nyttig i materialet. Etnolog Lily Weiser Aall sa følgende om minnesamlingene: «Nøyaktighet og detaljrikdom og et vell av konkrete opplysninger fjerner i stor utstrekning altfor personlige oppfatninger. Ofte taler kjensgjerningene for seg selv, uansett hvordan fortelleren tyder dem».

Professor Olav Bø la vekt på min-

nesamlingenes muntlige historier: «Vi har allverdens statistikker, vi har dokument av alle slag å stø oss til, men slike råder kan aldri ha det ekte og intime som menneskelege opplevingar og reaksjonar kan gje.» Det er summen av opplysninger, mener Bø, som gir det beste inntrykket av livet i landet vårt som minnesamlingene dekker.

– Etter oss kommer kasterne. Det er viktig å samle erfaringene våre som et produkt. Minnesamlingene er viktige sånn sett. Et annet tips er å lage egne bøker, - de er vanskeligere å kaste, sa Torill Johnsen på leder-samlingen.

Har du lyst, har du lov

Det er få begrensninger for hva du kan sende inn til minnesamlingen. Du kan skrive så langt du vil, for hånd eller på maskin. Fotografier eller annet illustrasjonsmateriale må gjerne følge med. Digitale lydfiler kan også sendes inn. Send materialet direkte til DIS-Norge før november neste år.

Du kan skrive/fortelle om egne minner, eller du kan intervju andre som er født før 1950. Det er mange forskjellige nivå for anonymisering av materialet, og alt som legges

ut for allmuen vil bli vasket før det blir publisert. På NTNU sine sider finner du skjemaet man sender inn materialet sammen med, og en liste over forslag til spørsmål/tema å skrive om: <http://www.ntnu.no/documents/142434/72ce4cd8-2e4f-4d6f-9360-40b63cb27461>

PS: Et godt tips til slektsforskere: Intervju de eldre i slekta ved hjelp av et videokamera. Videofila kan sendes inn til DIS, som tar vare på fila og skriver ut intervjuet. Selve videoen kan du også lagre i ditt eget slektsarkiv. Dine barnebarn vil elske å se sin tippoldemor på tape! Uansett hvilken form du velger, send inn bidrag til: mittminne@disnorge.no

Brorpart og søsterlodd

AV INGER GRAN, JURIST

Slektsgransking og juss har mye til felles. Ofte handler det om tidkrevende detektivarbeid – noen skritt fram og noen tilbake før vi kommer videre. De offentlige skiftene er en viktig kilde som kaster lys over mange forhold¹. Vi kan for eksempel få verdifulle opplysninger om personer som vi enten ikke har funnet tidligere eller om deres alder, om slektskapsforhold og ikke minst under hvilke kår og samfunnsforhold de levde. Skiftene skaper også nysgjerrighet: Hvilke regler har ligget under og bestemt hvordan et bo skal fordeles mellom ektefelle/arvinger. Hvilke hensyn lå bak og hvor lenge fikk for eksempel sønner det dobbelte av døtre i arv etter sine foreldre?

I Magnus lagabøtes lovbok fra 1274 stod det at datter skulle arve sammen med sønn, men slik at hun fikk halv lodd mot broren, derav begrepene brorpart og søsterlodd. Det var også slik at datter som arvet sammen med sønn, skulle få utlagt utjorder og løsøre, mens han skulle få odelsjorden. Og hadde datteren giftet seg uten lov av sine nærmeste (far, bror, mor), tapte hun arveretten og arven gikk som om hun ikke var født. Bestemmelsen om at bror arver det dobbelte av søster ble videreført i Kristian V's Norske Lov fra 1687 (5-2-29).

Fra Kristian V's Norske Lov 1687 til arveloven av 1854²

Erich Erichsen, f. 1732 på Lauvhaugen i Grue Finnskog var sannsynligvis en av mine forfedre.

Han giftet seg med Maria Persdat-

ter fra Oppigard, Øyern i Brandval, f. 1740, og de hadde 11 barn³. Maria døde 2. april i 1786, 46 år gammel på plassen Bolnæset under det som i skifteprotokollen omtales som "Finnetorpet Öyren i Brandval". Den 20. september samme år ble det skiftet – dvs. gjennomført et arveoppgjør etter henne⁴.

Her kan vi se at det var åtte barn som levde og var arvinger da moren Maria døde. Det var Drengbørn Ole 29, Peder 27 og Erik 23 år, og Piger Anne 25, Kari 20, Gertrud 16, Maria 10 og Lisbet 6 år. Ifølge Kristian V's Norske Lov fra 1687 var offentlig skifte påbudt blant annet når avdøde etterlot seg umyndige arvinger. Protokollen forteller videre at det ble 136 riksdaler, 2 ort og 13 skilling å dele mellom barna, det vil si i overkant av 24 riksdaler til hver av sønnene (brorpart) og 12 til hver av døtrene (søsterlodd) og i tråd med gjeldende arvelovsbestemmelser.

Etter hvert ble reglene som styrte dette skiftet betraktet som foreldet. Året 1814 hadde ikke noen vesentlig betydning for arveretten, men på Stortinget i 1815-1816 kom det forslag om lik arverett for bror og søster, og det ble lagt fram forslag om lik arverett og enkelte andre arverettslige emner på senere storting. For eksempel foreslo Justiskomiteen i Stortinget den 15. mai 1845⁵ lik arverett for mann og kvinne og begrunnet forslaget blant annet slik:

«Ved blot at henvende Opmærksomheden paa det naturlige Retsforhold, der ligger til Grund for

Intestatarv⁶, kan det neppe faldes i Tvivl, at Mand og Qvinde bør sættes ved Siden af hinanden, og at Kjønsskjellen ikke bør begrunde nogen Forskjel i Arveloddernes Størrelse. Naar man tænker seg Forholdet mellem Forældre og Børn – efter hvis Analogi andre Arveforhold i denne Henseende maa ordnes – saa er baade Slægtskabsnærheden og den Medeiendom, som man heraf kan ville udlede, den samme for Sønner og Døttre og heller ikke er der nogensomhelst almindelig Grund til at formode, at Forældrene skulle have større Kiærlighed for Sønnerne end for Døttrene, og af hensyn hertil ønske at tillægge de første en større Arvepart. Ligesaa lidt kan det paastaaes, at Trangen til at arve Formue efter Forældrene hos Sønnerne i Regelen skulde være større end hos Døttrene, da det vel paa den ene Side kan anføres, at Manden, som skal begynde en Virksomhet og arbeide sig frem til en selvstændig Stilling, behøver et tilskud af Capital for at kunne opnaa dette Øiemed, men paa den anden Side Fruentimmer dels ved at indlade sig i Ægteskab kunne komme i en Stilling, som gjør Tilskud til Familien ligesaa nødvendigt, dels naar de forblive ugifte, netop på Grund af den større Vanskelighet, der for dem er forbunden med at begynde nogen Næringsdrift, ofte maa kjæmpe med trange Kaar, hvortil kommer, at Sønnernes Opdragelse i Almindelighet er den kostbareste, saa at disse herved have faaet et Forskud, der sjelden bliver fradraget deres Arvelod.»

Artikkelforfatter
Inger Gran

Dette innlegget fra komiteens side minner oss også om at kvinnes økonomiske stilling var en rettslig og politisk utfordring utover 1800-tallet. I 1860 ble det gitt en lov om «Utvidet Ret til Haandværksdrift for Fruentimmer» som åpnet for at ugifte kvinner over 25 år, enker og kvinner som var skilt eller forlatt av sine menn, kunne drive et håndverk. Forutsetningen var imidlertid at to troverdige personer gikk god for deres dyktighet i håndverket. Gifte kvinner kunne først i 1888 (se kort om myndighetsalder nedenfor) råde over egne midler og eiendom, og først i 1927 fikk gifte kvinner medbestemmelsesrett over felleseiet. Fra 1851 opphørte også bevillingsplikten når det gjaldt mannens rett til å sitte i uskiftet bo med felles barn etter hustruens død. Kvinner måtte fortsatt ha bevilling fra amtmannen og hun måtte legge fram pålitelige vitnesbyrd på at hun var en forstandig og huslig kvinne, med mindre den avdøde mannen hadde vært husmann, strandsitter, verksarbeider, innerst, matros, fisker, dagleier, håndverkssvenn eller dreng. Gjennom hele 1800 tallet var stemmerett, valg og Storting forbeholdt menn.

Det skjedde ikke noe av betydning for kvinners arverett før 2. februar 1846. Da ble det ved kongelig resolusjon satt ned en kommisjon for å utarbeide utkast til arvelov. Kommisjonens innstilling forelå 11. juni 1847 og som svar på det omstridte spørsmålet om samme legale arverett for kvinner og menn, foreslo kommisjonen at arverettslig forskjellsbehandling mellom

kvinner og menn skulle oppheves. Regjeringen skal ha ansett dette som et vellykket arbeid, men mente likevel at saken ikke var tilstrekkelig forberedt. Regjeringen fremmet ingen lovproposisjon, men Justisdepartementet anmodet kommisjonen om å vurdere om den etter nærmere overveielse burde foreslå noen endringer i sin innstilling. I en uttalelse av 31.12.1849 fastholdt kommisjonen sin tidligere uttalelse. Under behandlingen av utkastet sluttet Justisdepartementet seg til kommisjonens standpunkt om lik arverett for så vidt angikk arv i rett nedstigende linje. Men regjeringen likte ikke Justisdepartementets forslag. Den foreslo i sin proposisjon at det for så vidt angår arv i rett nedstigende linje, skulle sønn fortsatt tildeles dobbelt lodd mot datter. Stortingets justiskomite sluttet seg imidlertid til kommisjonens og Justisdepartementets forslag, og det ble fattet vedtak i Odelsting og Lagting i 1851. Justisdepartementets sjef var innstilt på at lovvedtaket skulle sanksjoneres av Kongen. Han var dog alene om dette standpunktet i regjeringen og sanksjon ble nektet begrunnet med vedtaket om lik arverett.

Når vi ser på den lovgivningsprosessen som er beskrevet her, må vi huske på at det først fra 1884 vi fikk parlamentarisme som styreform. Forholdet mellom departementet og regjeringen også var totalt annerledes enn i dag. Grunnloven ga kongen såkalt utsettende veto i lovsaker. Det betydde at han kunne nekte å sanksjonere et lovvedtak. Men hvis det

Illustrasjonsbilde fra lokalhistoriewiki.no

ble vedtatt i tre forskjellige storting over ni år (stortinget var samlet hvert tredje år), ble vedtaket lov uten sanksjon.

I 1854 ble det på ny lagt fram en proposisjon med forslag om ny arvelov. Nå ble ordningen med ulik arverett for kvinne og mann foreslått opprettholdt, og det var ingen dissens i regjeringen om dette. I Stortinget fastholdt imidlertid justiskomiteen sitt standpunkt fra behandlingen i 1851 om lik arverett, og dette fikk igjen tilslutning i Odelsting og Lagting. Saken ble behandlet to ganger i hvert av tingene fordi man i Lagtinget ikke kunne tiltre den ordning som var vedtatt ved første gangs behandling i Odelstinget, nemlig at arvelater ved testament kunne gi sønn dobbelt lodd mot datter. Dette var jo en måte å omgå nye regler om likebehandling på. Men Stortingets endelige lovvedtak gikk ut på lik arverett både når det gjelder den legale arveretten og arvelaters adgang til å testamentere til skade for sønn eller datter. Dette lovvedtaket ble sanksjonert av Oscar 1. den 31. juli 1854 og dermed ble det slutt på forskjellsbehandlingen av kvinner og menn i arverettslig henseende.

Litt om myndighetsalderen

I slutten av skifteprotokollen finner vi opplysninger om hvem som blir henholdsvis kurator og formynder for barna.

Da Maria døde i 1786 var menns såkalte personlige myndighetsalder 25 år, men slik at en kurator skulle ha tilsyn med formuen deres mellom 18 og 25 år. Ifølge Christian IVs Norske Lov fra 1687 ble menn fullmyndige ved 25 års alder. Det er forklaringen

på at den eldste sønnen Ole som var 29 år, ble kurator for broren Erik 23 år. Samtidig ble Ole formynder for søstrene Kari og Gertrud, som var 20 og 16 år. Videre kan vi lese at Lars Larsen fra Smedtorpet blir formynder for søsteren Anne som er 25 år, og bor på Smedtorpet (og senere gifter seg med hans sønn Pål) og søsteren Lisbet på 6 år. Ugifte kvinner ble ikke før i 1863 myndige ved 25 års alder, og gifte kvinner ble først i 1888 myndige ved fylte 25 år.

Avslutningsvis

Jeg har ikke holdt meg strengt til emnet arveregler – det har betydd noen små omveier inn i annet materiale. Slektsgransking betyr jakt på forfedre, men for meg også på historien om dem og ikke minst de samfunnsforholdene de levde under.

Det er mye materiale å bli inspirert av. Gjennom Slegtgranskerstudiet ved Høyskolen i Volda ble jeg oppmerksom på boken *"Kvinnekår i det gamle samfunn ca. 1500 – 1850"* utgitt av Norsk lokalhistorisk institutt. Tankevekkende lesning. Dessuten et hjertesukk fra den svenske forfatteren Jarl Ericson, som har skrevet flere bøker om finsk innvandring til Värmland – sikkert til stor glede for flere enn meg. Han skriver i boken *"Finnar i Gräsmark och Lekvattnet"* om Pål Larsson Kukkoinen som levde på

1600-tallet: *"PÅLs hustru hör till alla dessa finska kvinnor som framträder endast på ett sätt, som moder för barn, som för släkten vidare, något namn skymtar inte fram, däremot uppgifter om två söner."* Slektsgransking betyr også jakt på formødre, som i mange sammenhenger kan være vanskelig å få øye på.

God jakt!

Kilder

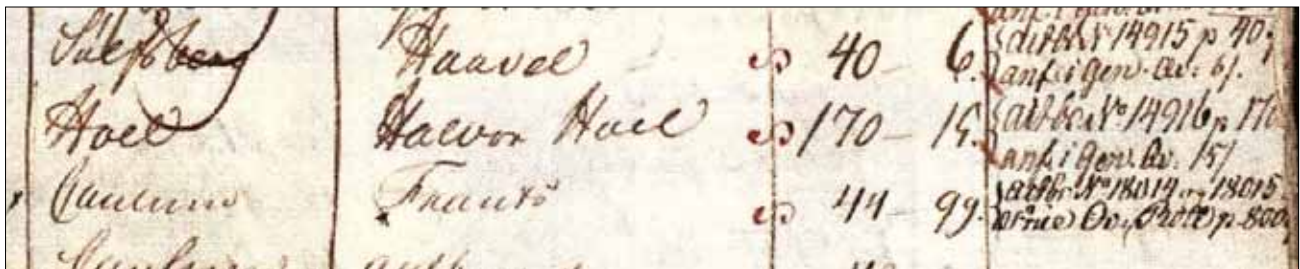
- 1) Jeg anbefaler Arkivmagasinet 3/10 med tema: Oppgjørets time
- 2) Arvelovkomiteens september 1962, II. Trekk av rettsutviklingen, gjengitt i Stortingsforhandlinger 1972 (del av forarbeidene til dagens arvelov av 3. mars 1972 nr. 5)
- 3) Brandvalboka – Finnskogen. Slekts- og gardshistorie. Rolf Amundsen og Bernt Olav Neskevern.
- 4) Hedmark, Solør og Odalen sorenskriveri, Vinger, Grue, Hof tinglag, Skifteprotokoll 5 1787-1792 s. 75a-78a.
- 5) Stortingsforhandlinger – Odelstinget den 15de Mai 1845, s. 355 flg.
- 6) Betyr arv etter loven i motsetning til arv bestemt i testament.

Illustrasjonsbilde fra lokalhistoriewiki.no

Sølvskattelistene 1816 på nettet

AV HANS P. HOSAR

For innskudd til sølvskatten over en viss sum ble det utstedt aksjebrev. Handelshuset Konow & co. er i sølvskattelistene for Bergen notert for et innskudd på 10 000 spesidaler. Her er avbildet et aksjebrev til firmaet pålydende 200 spesidaler. Kilde: Sverre Steen: På fallittens rand, Oslo 1953.

Sølvskatten 1816 var ikke en skatt i vanlig forstand, men tvungne innskudd til et grunnfond for Norges Bank, som ble opprettet ved lov det året. Det var et ledd i et kompleks av tiltak som Stortinget vedtok for å få skikk på finans- og pengevesenet og sikre en egen norsk valuta i den nye unionen med Sverige. Innskuddene skulle gjøres i sølv eller gull, og var utlignet på formue.

Listene over bidragsyterne dekker hele landet, og gir en enestående oversikt over de eiendomsbesittende klasser på den tida, fra gardbrukere oppover til de rikeste trelastmagnater.

Digitalisering

De offisielle protokollene over innskuddene tilhører og blir oppbevart i Norges Bank. Riksarkivet har lenge hatt mikrofilm av listene. I et samarbeidsprosjekt mellom de to institusjonene er dette materialet nå skannet og lagt ut på Digitalarkivet. Det er geografisk ordnet på amt og tinglag.

Foreløpig er listene bare tilgjengelig i sine originale form med gotisk håndskrift. Det er imidlertid planer om å transkribere og gjøre materialet digitalt søkbart.

Nød og patriotisme

I patriotisk ånd er det i ettertid fortalt mange gripende historier om hvordan folk ofret arvesølv for å berge landets nyvunne sjølstendighet. Og det er like mange fortellinger om hvor hardt pengemangel og andre økonomiske kriseutslag rammet bønder og folk flest. Det er likevel vanskelig å vurdere i hvor stor grad sølvskatten bare ble oppfattet som en byrde eller også som et dyrt, men nødvendig offer på fedrelandets alter.

Krigene fram til 1814 hadde skapt krisetider og økonomisk kaos, og en etterkrigsperiode hadde forårsaket et ras av konkurser særlig i trelastbransjen. Tvangsinnskuddene til sølvfondet og økte skattekrav for øvrig medførte betalingskrise og tvangsauksjoner. Alt dette hadde naturlig nok rammet

hardest der befolkninga var mest knytta til markedsøkonomien. Det var der bøndene solgte tømmer til trelasthandlerne og matvarer til byer, bruks- og verkssamfunn, og der bønder, husmenn og andre arbeidsfolk tjente penger på arbeid og oppdrag for skogeiere, trelasthandlere, bruks- og verkseiere i distriktet.

Bonderøra 1818

Ekstra hardt rammet var opplanda til de store utskipingshavnene for trelasten på Østlandet, Christiania (Romerike, Vestoppland og Hedmark) og Drammen (Ringerike, Eiker, Modum, og oppover i Hallingdal og Valdres). Her dannet det seg da også en organisert protestaksjon mot sølvskatten, under ledelse av storbonden Halvor Hoel fra Nes på Hedmarken, bondetogene mot Christiania eller "bonderøra" i 1818.

USA-tur 2012

AV SIGBJØRN ELVEBAKKEN

DIS-Norge, Slekt og Data, arrangerte sammen med Overseas Travel tur til USA fra den 15. til 28. september 2012. 32 påmeldte medlemmer og medreisende deltok på reisen tvers over kontinentet fra Minneapolis i Minnesota (Mn) til Seattle i Washington (Wa). Motivene for å bli med var ulike, leiting etter slektninger, skjebner, emigrasjonshistorie og nysgjerrighet på dette store landet tvers over dammen. Jeg skal prøve å formidle noen av inntrykkene vi fikk og si litt om de utallige mulighetene som finnes i forhold til slektsforskning i de delstatene vi reiste gjennom.

Minneapolis 16. september

Grappa kom til Minneapolis delt i to, Noen kom fredag 14. september og fikk tid til slekt og shopping i Minneapolis før resten kom lørdag 15. september. Første kvelden var det stort sett tid for orienteringsmøte og tilpassing til andre tider på døgnet.

Vi reiste jo med sola og første døgnet ble 6 timer lengre enn vi er vant til.

Minneapolis var en god base for utflukter i Minnesota, som er den delstaten i USA som har sett flest norske immigranter. Staten var prega av præriesletter med gode muligheter for jordbruk. Nordmennene kom enten via Canada eller opp fra New York. De har etterlatt seg spor i delstaten, mange settlement ble preget av at folk fra samme nasjon slo seg ned i nærheten av hverandre for å ha tryggheten i felles språk og kultur. De etterlot seg kirker der kirkebøkene ble ført på norsk helt fram til rundt år 1900. I de fleste større byene finnes fortsatt Sons of Norway-losjer.

Det er bare meg bekjent Mindekirken (www.mindekirken.org) i Minneapolis som fortsatt har gudstjeneste på norsk med norsk prest. For oss var det naturlig at sightseeingturen gjennom Minneapolis endte opp her på en søndag, med gudstjeneste og

påfølgende kirkekaffe.

Så bar det av sted til vårt første bibliotek og arkiv, Minnesota Genealogy Society Library (www.mnsgs.com). Det var både bibliotekar og mange frivillige hjelpere til stede for å geleide oss gjennom kildene som var tilgjengelige; litteratur i biblioteket, City-directories, lokale folketellinger, dødsannonser (obituaries) og mye mer. En av helperne vi møtte her var Marilyn Sorensen fra Bygdelagenes Fellesraad, som omtales i egen artikkel fra turen.

Noen av oss lette etter forsvunne slektninger, noen fant noen som ble igjen mens andre reiste videre vestover, atter noen var på leit etter sine som var en kort tur ute på eventyr over dammen, men som reiste hjem igjen til Norge. Her fikk de fleste hjelp, kanskje bekreftelser eller forsterka mistanker.

Ett inntrykk vi sitter igjen med etter besøk i arkiver og bibliotek på veien, er at mange nok skulle ønsket

Målfrid Strand Einvik (innerst) fikk mistanken forsterka, men ingen bekreftelse på at hennes bestemor var i Minnesota en kort tidsperiode på begynnelsen av forrige århundre.

Den første søndagen ble avslutta med middagscruise med hjulbåt på Mississippi. Mørket senka seg etter hvert som vi ble gode og mette om bord på MV Jonathan Padelford.

å tilbringe mer tid der, særlig hvis det fører til funn og ny kunnskap, men tida er begrensa på en slik tur. Kanskje noen får inspirasjon til å reise tilbake på egen hånd og leite mer.

Dagen var ikke slutt for slitne turister. Etter et kort opphold på hotellet bar det ut på kveldstur på Mississippi. Middagen skulle inntas i flytende tilstand på elva.

Northfield – Chisago – Lindstrom – Stillwater 17. september

Første dagen virkelig ute på veien, men allikevel tilbake til utgangspunktet, var det som prega dagen med rundtur i deler av Minnesota.

Første stopp var St Olaf College (www.stolaf.edu) i Northfield. Mange norskamerikanere har tilknytning til dette colleget som ble stiftet av norskamerikanere i 1874. Mange norske studenter har også vært innom skolen i årenes løp på ulike utveks-

lingsprogram. Det som trakk for deler av gruppa var arkivene i kjelleren tilhørende Norwegian-American Historical Association (www.naha.stolaf.edu). Resten av flokken fikk omvisning på det fantastisk flotte området, campus.

NAHA har skatter som de etter hvert ønsker å publisere på nettet, særlig utklippsbøkene fra de norsk-amerikanske avisene i Midtvesten kan være av glede for oss som slektsforskere. Deres søkemotor heter Leif og er en inngang til deres kilder på internett.

Etter lunsj i collegets festsal, der vi fikk anledning til å møte Mary Hakes, en av deltagerne i sesong 2 av Alt for Norge (se egen artikkel), bar det av sted ut på prærien i fotsporene til Vilhelm Moberg og hans studieturer, utført før han skreiv den berømte bokserien med Utvandrerne og Innvandrerne.

Vilhelm Moberg syklet rundt i det svenske Minnesota for å finne inspirasjon til sine bøker om Karl Oskar og Kristina, utvandringen fra Sverige, innvandringen til USA og livet som nybyggere. Bussturen fulgte i sporet av Moberg og byene han besøkte. Vi satt i en god turistbuss, Moberg syklet på grusveier, og innvandrerne gikk gjennom dette enorme åpne landskapet. For oss mennesker i en moderne tid, er det ikke alltid lett å sette seg inn i hva de som kom over på 1800-tallet, gjennomgikk. Monumentet over Moberg på sykkelen står i Chisago. Lindstrom regnes som stedet som sto modell for plassen der innvandrerne

slo seg ned, og Stillwater var dit de måtte reise i flere dager for å få nye forsyninger.

Minneapolis – Sioux Falls 18. september

Så bar det ut på veien for alvor. Vi forlot Minneapolis for denne gang tidlig om morgenen på vei ut i det store ukjente landet, først sørover mot Sør-Dakota, med lunsjstopp i Madison (Mn) ved Lac qui Parle County Museum. Her traff vi en kjenning fra turen for to år siden, og DIS-bjørn ble behørig overlatt i hendene på Margit N Bakke (se egen sak). En stor takk til lokale krefter som hadde laget en enkel lunsj til oss!

Utpå ettermiddagen passerte vi vår første delstatsgrense og var inne i Sør-Dakota (SD) og vi gjorde en kort stopp på Augustana College Center of Western Studies for omvisning i deres indianerutstilling. Deretter bar det av gårde til Ole Rølvaags skrivestue før hvil på hotellet.

På kvelden ble vi invitert på middag av Norwegian Genealogical Interest Group. De hadde gjort i stand en Potluck dinner, ett spleiselag der hver enkelt kom med en rett til et stort buffetbord. Mange hadde reist i flere timer for å treffe oss.

Sioux Falls – Rapid City 19. september

Første hele dagen i Sør-Dakota startet på Old Courthouse Museum med samlingene til Sioux Valley Genealogical Society (<http://siouxvalleygenealogicalsociety.org/>). Her ble det som

Statuen av Karl Oskar og Kristina står i Lindstrom. Karl Oskar er den som drømmer om en ny framtid. Kristina ser seg tilbake og vet hva ho hadde hjemme.

vanlig litt tid for de som ville grave seg ned i bøker og arkiver, samtidig som reisefeller uten dette behovet fikk en omvisning i Sioux Falls.

Nå fant vi endelig veien som skulle ta oss helt til Seattle, Interstate 90 (I90) går fra Boston i Massachusetts og tvers over kontinentet til Seattle (Wa). I løpet av ettermiddagen passerte vi den første tidssona. Nå vart klokka stilt enda en time tilbake.

Vel framme i Rapid City besøkte vi først Chapel in the Hills, en tro kopi av Borgund stavkirke, til og med godkjent av den norske riksantikvaren.

Etter innsjekking på hotellet, fikk vi møte to Lakotaindianere, som fortalte om sin kultur, sang og danset for oss, vakkert og nært. Det var ikke bare ett øye som ble litt fuktig med tanke på hva den innfødte befolkningen i USA har blitt utsatt for. Tankene gikk tilbake til Norge, med tidligere fornorsking og fornektning av våre egne samers kultur.

Rapid City – Billings 20. september 2012

På formiddagen tok vi en liten avstikker fra I90 for å være ekte

turister i USA. Vi besøkte både Mount Rushmore med presidentene i fjellet og Crazy Horse-monumentet. Ved Mount Rushmore tok vi vårt røde gruppebilde med en fantastisk bakgrunn og morgensol.

Tilbake på I90 var vi inne på den lengste dagen i bussen, passerte delstatsgrensen til Montana (Mt) og endte opp i Billings (Mt).

Forberedelser ble gjort til noen dager seinere. Kvelden ble avsluttet på hotellet med et møte med Karen og Dennis Huck, som orienterte oss om samlingene på Lewis and Clarke Library i Helena (Mt).

Livet på bussen

Vi sto oftest opp med sola og den fulgte oss stort sett hele tida. Mange var de milene som vi slukte på veiene i løpet av turen. Bussjåføren vår, Gary, anslo at vi kjørte omtrent 4000 miles, eller 250 norske mil denne reisa. Det er litt mindre enn Oslo – Kirkenes langs E6.

Når vi satt i bussen hadde vi stopp for nødvendige ærend annen hver time, med mulighet for både tøm-

ming og påfyll. Landskapet var eksotisk for oss som alltid har vært vant til å ha noe å feste blikket på. De første dagene av turen var landskapet rimelig flatt, prega av åkre/prærie med mais, solsikker, soyabønner og korn. Årets avlinger var tydelig påvirket av en svært tørr sommer. Konklusjonen var at det blir dårlig med popcorn på kinoene denne vinteren. Når vi kom lenger vest kom vi også høyere opp, og vi skimtet fjellene i disen av røyken fra skogbrannene som har herjet denne sommeren.

Transportetappene fylte vi med diverse sysler. Mange av oss satt med kamera i fanget på jakt etter gode bilder av et landskap som er eksotisk for oss. Vi hadde internettoppkobling når mobilnettet var tilgjengelig, slik at vi kunne pusle med ulike dataaktiviteter. Det ble med spede forsøk på allsang, dog hadde Bjørn Terje stor suksess med Rosienante (sin guitalele) og underholdende viser. Det ble arrangert quiz, og igjen, som på turen for to år sida, ble Lisbeth vinneren, denne gangen sammen med Bjørn Terje.

Steven og Robbie Yellowhawk var engasjerte formidlere av egen kultur. Her sammen med vår eminente reiseleder Inger-Torill Kirkeby.

Bjørn Terje og Rosienante sammen med Gary, vår fantastiske og alltid blide sjåfør, i forsøk på samspill.

Fra ei lita skolestue på Museum of the Beartooth. Dette kunne like gjerne vært hjemme i Norge for 100 år sida.

Billings – Helena 21. september 2012

En hel dag i Montana, med opplevelser av ymse slag denne dagen. Første stopp var Museum of the Beartooths, ett lite lokalt museum i Columbus rett utenfor Helena. Vi fikk en kort introduksjon til museets historie og mulighet til å rusle litt rundt i samlingene. Mange skandinaviske immigranter hadde satt sitt preg på dette området.

Etter ønske fra noen som hadde en drøm på bussen (se Drømmen om Butte), tok vi en stopp oppe i fjellene i Montana i den tidligere gruvebyen Butte. Det er skremmende å se forfall i en industri som en gang hadde vært en av verdens største. De som ikke var på leit etter adresser og hus med bussen, endte opp på den lokale sportsbaren, som en gang hadde vært en staselig bank. Etter et glass med godt øl, fant vi ut at manageren av baren hadde norsk avstamning. Vi er sannelig overalt.

Helena – Spokane 22. september 2012

Etter sightseeing i Helena, endte

vi opp på Lewis and Clarke Library (www.montana.msgs.org), som har en stor slektshistorisk samling. Her er Karen Huck, som vi møtte i Billings, bibliotekar. Sammen med oss var også Richard Fretheim, som har skrevet et flerbinds bokverk «Norske i Montana». Han fortalte om hvordan jerbaneutbyggingene i Montana hadde påvirket bosettingsmønsteret, og vi fikk anledning til å ta en titt på bøkene hans. Noen fant sine i disse bøkene.

Det ble også anledning til å søke i databaser og leite i bokhyllene før bussen fortsatte ferden vestover.

Denne dagen passerte vi turens høyeste punkt, Lookout Pass (4750 ft eller 1448 moh) på grensen mellom Montana og Idaho. Det ble anledning til å sette føttene på bakken i Idaho, men det var så vidt, før vi fortsatte mot siste timeflytt og delstaten Washington (Wa), hvor kvelden endte i Spokane.

Spokane – Seattle 23. september 2012

Morgenstund har gull i munn, og

gravregistrering på kameraet. I løpet av høsten vil den første amerikanske kirkegården ligge på Gravminner.

Vi startet dagen på en liten grusvei utenfor Spokane og stoppet ved Mica Creek Cemetary, en liten kirkegård med mange norskamerikanere. Det ble bare en halvtimes dugnad for å fotografere alle gravene, som kommer på Gravminner etter hvert som kontoret får inn bildene.

En lang dags ferd endte opp ved havet i Seattle.

Seattle og Poulsbo 24. september 2012

Nok en tidlig morgen og siste arkivet for noen av oss, National Archives at Seattle (<http://www.archives.gov/seattle/>). Vi gyver på med fortsatt godt humør, pussig at det ikke går an å få overdose av arkiv og bibliotek. Arkivet dekker de nordlige delstatene ut mot Stillehavet. Først ble det en introduksjon til samlingene med fokus på hvilke kilder som er unike for særlig delstaten Washington: skipsregister av alle slag, statsborgerskap og eiendomsregister. Vi brukte

Richard Fretheim, forfatter av bøkene «Norske i Montana» I-III.

Mica Creek Cemetery: Den første amerikanske kirkegården på DIS sin gravminnebase.

formiddagen på å grave oss ned og noen måtte nesten jages ut i bussen. Dagen var ikke slutt.

Etter lunsjstopp på veien endte vi opp i Poulsbo, en liten by ved Puget Sound som er svært prega av norsk innvandring. Mange slo seg ned her i forbindelse med godt fiske i Stillehavet, andre kom fra Alaska etter drømmen om gullet var over. Her finns også etterkommere etter samene som dro til Alaska for å lære inuittene reindrift. En skandinavisk smeltedigel med sjarmerende bebyggelse og svært populær som utfluktssted. På kirkegården var det nesten utelukkende norske navn, som gode slektsforskere startet vi der. Deretter fikk vi anledning til å rusle i byen. Med kjøring gikk nesten hele dagen med før vi var tilbake i Seattle, men turen ut til denne lille perla ved sjøen var verdt det. Guiden, Inger-Torill, har nok lagt Poulsbo inn i mulighetene for nye sightseeing med nordmenn.

Seattle 25. september 2012

Nok en vakker morgen. Det er forståelig at nordmenn valgte å slå seg ned

i dette området. Her finns mulighet for jordbruk og fiskeri, hav og fjell i horisonten.

Denne dagen var det tid for å veie koffertene, noen skulle videre til Salt Lake City, mens andre valgte å komme seg hjem til Norge utpå kvelden. Men først ett siste museum og bibliotek sammen, Nordic Heritage Museum (www.nordicmuseum.org). De åpnet dørene før tida nettopp fordi det kom en busslast med nordmenn. I biblioteket, Walther Johnson Memorial Library, finns det samlinger med bøker på alle nordiske språk og selvsagt engelske titler. Som alltid er amerikanerne stolte over å vise fram sine norske bygdebøker. Men her er en samling unik, Gordon Ekvall Tracie Music Library, med samlinger av skandinavisk folkemusikk og toner, gjort av stifteren.

Nå ble dessverre reisegruppa splitta, de første ble satt på fly til Salt Lake City, noen blir nesten kidnappet til lunsj på Leif Erikson Lodge av Sons of Norway, den første anledningen til ordentlig brødmat siden vi forlot heimlandet, hyggelig selskap var det og.

Så fylte de bilene for å vise oss Leif Erikson som står nede ved lystbåthavna. Denne karen var uten horn eller vinger på hjelmen. På steinene rundt var det minneplater over norske immigranter til denne regionen. Her var det tilknytning tilbake til hele Norge.

På slutten av dagen satte noen av oss veien hjem til Norge, andre fortsatte til Salt Lake City, men eia var jeg der. Det må andre fortelle om.

Ett nytt medlem

Inger-Torill Kirkeby, vår eminente guide som alltid var vel forberedt, fikk ett års medlemskap i DIS-Norge, Slegt og Data, i avskjedsgave. På turen hadde ho vært tålmodig over alle våre nykker og gleder over små detaljer og funn på bibliotek og arkiv. Det endte opp med felles glede over vår hobby på slutten av turen.

Etter besøket i Salt Lake City uttalte ho at medlemskapet nok ville bli fornya. Ho fant et bilde av besteforeldra og sa at ho nå formelt var hekta på slektsforskning, gratulerer!

Fra gatene i Poulsbo.

Leif Erikson i Seattle.

Artikkelforfatteren og tjukke slekta Jody Milligan King.

Og noen traff slekta

Vi reiste i fotsporene etter de som emigrerte fra Norge, og noen var så heldige å finne fysiske spor etter sine slektninger på turen. Andre hadde gjort avtaler før og etter og under turen for å kunne møte etterkommere etter de som dro. Tida strakk ikke alltid til, men noen norskamerikanere reiste langt for å få en anledning til å treffe slektninger.

For min egen del, var jeg så heldig at ett søskenbarn av min far kom opp til Seattle fra California for å møte

meg, og da hadde det ikke vært kontakt mellom familiegreinene på over hundre år, men gleden over å møtes ble ikke mindre av det.

annonse

Släktforskning

- en fascinerande historia...

- Nyfotograferade kyrkoböcker från Sverige
- Dina förfäder är din egen historia
- Enkelt program
- Omkring 600.000 nya bilder varje månad
- Oslagbar kvalitet på färgbilderna
- Mycket mer än kyrkböcker
- Bouppteckningar, mantalslängder, domböcker ...

Som medlem i DIS-Norge, Slegt og Data, får du 150 SEK rabatt vid köp av ett årsabonnemang. Du betalar bara 1045 SEK (ord.pris 1195 SEK)

Priser från 75 SEK för en vecka

ARKIVDIGITAL

Webb: www.arkivdigital.se
E-post: kundtjanst@arkivdigital.se

ARKIVDIGITAL

Et amerikabrev og personene omtalt i det, ett funn gjort under amerikaturen

AV OSVALD RYDJORD (DIS-VESTFOLD)

Olaf Rydjord sitt brev til Dr. O.M. Norli sendt fra East Stanwood 26.februar 1926.

Under arkivbesøkene på DIS sin tur til USA i september 2012 fikk jeg allerede i St.Olaf College i Northfield, Minnesota, utenfor Minneapolis mitt første spennende "treff". Siden også folk fra Rydjord dro ut, trakk jeg ut personkartotekskuffen for R, og fant kartotekkort med henvisning til John Rydjord og Olaf Rydjord.

John Rydjord 5.9.1893 i Webster Sør-Dakota – 18.10.1994 i El Dorado, California, hadde jeg ganske god kontroll på fra før.

Hans far, Knut, ble født på en husmannsplass under gården hjemme og han var først en tur over fra 1873-77, da han kom hjem og giftet seg. Så dro han med hele familien (4) over i 1880 for å bli farmer i Sør Dakota, og der de fikk 7 barn til.

Knuts nest yngste sønn. John Knudsen ble senere professor ved universitetet i Wichita, og jeg forsøkte på flere stopp på turen å finne en av bøkene han skrev, den om betydningen av indianske stedsnavn, dessverre med negativt resultat.

Siden hans niese Inez Svalstad (moren født Rydjord) bodde i nærheten av Minneapolis lå det planer inne om å besøke henne, men så døde hun på sensommeren 96 år gammel, siste brevet kom i retur.

Olaf Rydjord, 8.4.1866 i Veøy-1.6.1948 i Skagit Washington, hadde jeg også oversikt over, men i mindre grad hva han drev med, bortsett fra at jeg visste at han ble farmer i Wash-

ington, hvor også hans søster, Anna G. Barlaup, bodde.

De hadde ingen arvinger etter seg og donerte store summer til institusjoner og diverse College'er. Han støttet også utgivelsen av Veøy bygdebok og opptettet et legat for tilskudd til ungdom fra Veøy som ville ta utdanning.

Som en kuriositet kan jeg nevne at jeg fikk 25 kroner fra legatet da jeg gikk realskolen på Åndalsnes i 1954.

I kartoteket var det henvisning om ham til en boks med mye papirer. Der fant jeg et 3-siders brev skrevet i East Stanwood i Washington i 1926 adressert til Dr. O.M. Norlie.

Etter at jeg kom hjem har jeg sjekket litt om personene Olaf Rydjord hilser fra og omtaler, bl.a. Dr. Gjerse, konsul Kolderup, og Mr N.B.Tomble og pastor Joergenson, hans nærmeste naboer. Og der var det mange interessante navn.

Olaf Morgan Norlie, f 1876 i Sioux City Iowa (faren emigrerte fra Fåberg), som får brevet, var forfatter av en rekke bøker om sagalitteratur, historie og utvandring, oversetter av Det Nye Testamentet til moderne engelsk, prof. ved Luther College i Decorah, Iowa, senere arkivar ved St. Olav College, og i svarbrevet til Olaf Rydjord svarer han at han er i ferd med å samle inn 550 000 Daler til et "Endowment" (donasjon)-fond til Luther og St.Olaf College, en betydelig sum penger på den tiden.

Knut Olsen Gjerse, professor ved Luther College i Decorah 1902-34, forfatter, forsker, bestyrer 1922-36

ved det første norskamerikanske museum, Luther College Museum. Han ble født i Fræna utenfor Molde og emigrerte fra Bergen 1871 sammen med resten av familien. (Faren var fra Eid, nabobygd til min "hjembygd").

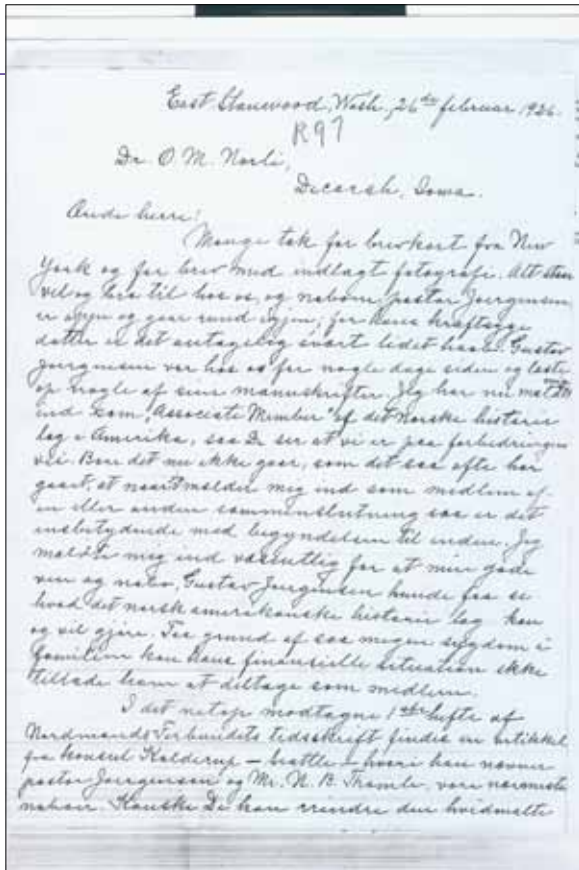
Reiseruten

Interessant er det kanskje å følge en immigrants familie reise til sitt nye bosted. Etter 11 dager over Atlanteren fra Hull kom familien Gjerse med "Peruvian" til Quebec, og reiste videre med tog til Grand Haven ved Lake Michigan der de tok båt over til Milwaukee, Wisconsin. De fortsatte så på Mississippi til La Crosse og St. Paul og Minneapolis, og videre på Maitoba Railroad til Litchfield i Minnesota der de fikk bo hos en svensk settler. Der ble Knuts søster, Amalie, født.

Knuts far, Ole, lærer og gårdbruker, dro alene til togets endestasjon, Benson, videre til fots sørover prærrien til Big Bend ved Chippewa River hvor han fant det fineste jordbruksland han kunne tenke seg. Etter å ha returnert til Litchfield tok mor og barn toget til Benson, mens far og hans eldste sønn, Olaf, 12 år gammel, senere advokat og senator, kom etter med okse, vogn og resten av det innkjøpte utstyret.

Fra Benson ble kona og 6 barn plassert på vogn, og siste etappe, 20 miles til Big Bend ved Chippewa River, ble unnagjort.

De ble mottatt av sine framtidige norske naboer, av navnene ser jeg at det trolig var kjente fra Romsdal.

Utsnitt av brevet fra Olaf Rydjord til Dr. O.M. Norli

Ole Gjerset drev skole for sine og naboens tallrike barn, og en av Oles sønner, Knut Gjerse, ble etter omfattende studier i inn- og utland en av lederne for omleggingen av norsk-amerikanske kulturinstitusjoner fra norsk til engelsk språk, uten denne ville en norskamerikansk identitet neppe overlevd inn i 2000 tallet.

Da 100-årsjubileet for den norske utvandringen til Amerika ble feiret i Minnesota i 1925, sto Knut Gjerse for alle de historiske utstillingene. Etter jubileumsfesten hadde han møte med O.E. Rølvaag og andre prominente norskamerikanere. Resultatet ble dannelsen av The Norwegian-American Historical Association (NAHA), med sekretariat og arkiv i St. Olaf College.

Og Knut Gjerse er nettopp ham Olaf Rydjord hilser til i brevet jeg fant i arkivet i St. Olaf. Jeg kopierte også en 51 siders artikkel som Gustav Joergenson hadde skrevet for et leksikon som Norlie hadde tanke om å gi ut. I ettertid fant jeg ut at Gustav var den

pastor Jørgensen, naboen, som Olaf Rydjord omtaler i brevet.

Gustav Joergenson, f 22.2.1883 sønn av Christen Joergenson, var nest eldst av 11 søsken, født i Stanwood, Washington. Faren, utvandret fra Snedkerhaugen i Land i Oppland, var pastor og misjonær i Washington i 15 år før han slo seg ned som farmer.

Gustav var pastor, samlet historiske fakta fra pionertiden, startet bibliotek, sangkor, historisk forening, og var ansvarlig for restaureringen av "Fram", som hadde blitt skadet på Otto Sverdrups ekspedisjon gjennom Nordvestpassasjen.

I den 51 sider lange artikkelen jeg kopierte, forsøker han å bevise tidlig migrasjon av norrønt opphav i nordvest-Amerika. Blonde indianer- og eskimostammer måtte ha innslag av nordisk opphav, og gjennom en rekke stedsnavn og byggeskikker og kanotyper langs nordkysten og helt til Puget Sound ved Seattle, mener Gustav det viser norrønt opphav.

Thorfin Karlsefne, som fortalte om sin ekspedisjon med tre båtmannskap for å finne Leif Eriksons hustufter i Vinland (det fant han ikke), men han overvintret tre vintre i Straumfjord og Hop. Det ene båtlaget med Thoral Veideman forsvant ved et stormvær under en jakttur allerede første året, og det er etterkommere etter dem

han mener har satt spor etter seg helt til Seattle. Thorfinn Karlsefne returnerte til Grønland med bare 65 mann og en båt, mens de resterende ble igjen, og Thoral kom heller ikke tilbake til Grønland.

Konsul Thomas Samuel Huntington Kolderup, f 17.6.1868 i Bergen, var forretningsmann og konsul i Seattle. Foreldre var kjøpmann Peter M Kolderup og Rikke Henriette Behrens, og Thomas ble i 1897 gift med Dina Beer, født 5.11.1766, datter av konsul Johan Beer i Flekkefjord.

Mr.N.B. Toble har jeg så langt ikke funnet ut av.

Det interessante var å se hvem som var i Olaf Rydjord sin bekjentskapskrets, og i brevet omtaler han også flere personer som jeg ikke går nærmere inn på.

At Amerikas nye innbygger ikke bare følte seg som nordmenn, men at de også var lokalpatrioter viser følgende sitat: *Vær saa venlig at hilse vor lærde landsmand Dr. Gjerse, og sig ham at han bør tage sig en tur du til vestkysten og hilse paa romsdøler og ligesinnede. Lokalpatriotiske ere vi alle; selv om nogle ikke skulde være saa heldige at stamme fra Romsdalen, saa er de ikke at foragte. Deres ærede kollega Carlo A. Sperati naar han er her ude paa vestkysten med Luther College Concert Band saa kommer han bestandig hid og spiller for Stanwoods lyse hoder.*

Mye spennende informasjon å finne i et gammelt brev og litt googling i etterkant!

Anna Sofie Johnsen Winberg og Carl Alexander Winberg

Drømmen om Butte

AV LISBETH DYRNES

Min farmor var født i Vik i Helgeland (nå Sømna kommune) i 1878 –som nest eldst i en søskenflokk på 7. Hennes yngste søster, Anna Sofie, var født ti år senere. Det er om henne denne historien handler.

Tante Annas liv "over there"
Anna Sofie – heretter kalt tante

Anna, reiste i ung alder opp til Narvik for å passe sine to små nevøer da deres mor fikk tuberkulose . Herfra utvandret hun i 1911 til sin eldste bror, Olaf Ingvard, som noen år tidligere hadde slått seg ned i Saskatchewan med sin voksende familie. Tante Anna forlovet seg der med en ung nordmann og alle trodde det skulle bli bryllup – men noe skjedde og tante Anna var plutselig forduftet fra Canada. Da hun igjen ga lyd fra seg var

hun gift og bosatt i Butte, Montana. Det ble fortalt at hun hadde giftet seg med en svensk enkemann som var 16 år eldre enn henne. Carl Magnus Winberg var hans navn. Han drev Butte Tin Shop – og så vidt familien i Norge forsto var han forholdsvis velstående. Tante Anna og Carl fikk tre barn, to døde som nyfødte, bare sønnen Carl Alexander (f 1916) vokste opp. I 1933 kom tante Anna på sitt eneste besøk til hjemlandet, med den

Svenske Amerikalinje til Göteborg der hun besøkte sin manns familie, og siden med tog til Kiruna og Narvik der hennes bror bodde – før hun kom til hjemlige trakter og besøkte farmor og familien for øvrig.

I 1943 ble hun enke, men giftet seg få år senere på ny, denne gang med en ti år yngre mann som var advokat i Butte.

The richest hill in the world

Min pappa ble født i 1922, og var en liten gutt da Amerikatanten kom på besøk. Allerede den gangen ble nok "drømmen om Butte" til. Årene gikk, han ble voksen, det ble krig i Norge og pappa deltok som Kompani Linge-mann. Da krigen var over og Norge igjen begynte å fungere sånn noenlunde reiste pappa til Svalbard for å jobbe i gruvene og for å tjene penger. Å bli småbruker på heimplassen sto slett ikke øverst på ønskelisten hans. Han trivdes godt som gruvearbeider, men livet på Svalbard var tøft på så mange måter. Drømmen om Butte vokste for hver dag og til slutt ble bestemmelsen tatt: Han ville reise over til Montana og blir gruvearbeider i "The richest hill in the world". Dette var i 1950. Han tok kontakt med tante Anna, som straks sa seg villig til å hjelpe han – både med det rent praktiske der borte og med å lære han engelsk og sist, men ikke minst: Garantere for de 5000 dollar som det ble krevd for å få oppholdstillatelse. Pappa forberedte seg på å reise over i 1951, ordnet alt han kunne ordne her, bare garantien fra tante manglet.

Tiden gikk, og den amerikanske ambassaden fikk ikke garantien fra henne – og pappa fikk heller ingen svar på hvorfor det plutselig ble helt taust fra tantes side.

Drømmen som brast

Først på sensommeren 1951 kom svaret – det verst tenkelige hadde skjedd. Både tante Anna og hennes mann hadde omkommet i en bilulykke. Hun hadde sammen med en venninne tilbragt noen uker i Arizonas varme klima – der hadde mannen hennes hentet dem og på tur hjem ble de overrasket av en snøstorm i Utah og så skjedde ulykken. En lastebil hadde stoppet i uværet og pga manglende sikt kjørte de inn i denne. Tante døde momentant, mens hennes mann døde på sykehuset dagen etter. Den andre damen kom fra ulykken uten større skader. Tantes svigerdatter var den som hadde skrevet et brev til farmors bror i Narvik – det var den eneste adressen de hadde funnet. Han kunne ikke engelsk – og det hadde tatt sin tid før han fant noen som kunne oversette brevet og så sende en kopi til farmor. Ting tok tid – for seksti år siden! Dermed mistet pappa motet og skrinla hele Amerikaplanen. Året etter møtte han mamma, og de overtok etter hvert småbruket etter farmor og farfar.

Kontakten gjenopprettes

Årene gikk, i min barndom hørte jeg mye om tante Anna og hennes triste skjebne, og om pappa som aldri kom seg til Butte. Da jeg i min glade

ungdom begynte å forske på slekta var det naturlig at interessen for tante Anna igjen kom opp som tema. Ingen hadde hørt et pip fra hennes familie etter at brevet om hennes død kom sommeren 1951. Jeg visste mindre enn ingenting om hvordan man forsket slekt i USA, men i stor optimisme sendte jeg et brev til borgermesteren i Butte og ba om hjelp! Etter kort tid fikk jeg en stor konvolutt med kopier av avisartikler om ulykken og obituaries for begge de omkomne. Obituaries er så mye mer enn våre norske dødsannonser og der kunne jeg lese at tante Annas sønn Carl, hans kone Marion og deres lille sønn Carl Davis hadde kommet den lange veien fra Trenton, Michigan for å ordne med begravelsen. Jeg ble anbefalt å sende et brev til folkebiblioteket i Trenton og be om hjelp til å finne adressen deres. Det gjorde jeg, og tre uker senere satt jeg med et langt og hyggelig brev fra Carl Alexander Winberg – sendt fra California! Verden er ikke så stor som man gjerne tror – bibliotekaren i Trenton hadde en søster som var bestevenninne med Marion Winberg! Familien Winberg hadde flyttet fra Trenton for mange år siden, men pga dette vennskapet kunne hun raskt finne deres adresse og en-to-tre så var kontakt opprettet! Jeg fikk da blant annet vite at tante Anna ALDRI hadde fortalt sønnen hvor i Norge hun kom fra – og de hadde aldri fått noe svar på brevet de sendte hit i 1951. En gang hadde han reist til Norge – bare for å se sin mors land, men uten å vite hvor familien bodde.

Jeg fikk også vite at hans far ikke var en kemann da han giftet seg med tante Anna, men fraskilt og hadde to døtre fra første ekteskap. Jeg har for så vidt lurt på om tante Anna løy for farmor, eller om farmor kanskje var den som syns det hørtes greiere ut sånn? Carl visste forresten heller ikke om sine halvsøstre før en av dem dukket opp for å besøke faren – så det var kanskje ikke helt enkelt....

When dreams come true

I disse 26 årene har vi hatt veldig god kontakt – og da vi reiste med DIS-Norge til USA i 2010 var jeg så heldig å få møte Annas barnebarn, Ellie Winberg, som er kunstner og bor i Brooklyn. Hennes far er nå 96 år, og bor i San Fransisco.

Så kom sjansen da – i desember 2011 meldte vi oss på årets DIS-tur til USA og den 14. september i høst satte vi oss på flyet til Minneapolis. En tid i forveien tok jeg kontakt med guiden vår, Inger-Torill Kirkeby, og spurte om muligheten for å kjøre innom Butte på veien fra Minneapolis til Seattle. Inger-Torill gjorde drømmen min til virkelighet! Hun kontaktet et museum i Butte og fikk hjelp til å finne steder der tante Anna hadde bodd og hun kontaktet Butte Tin Shop. Jeg var fryktelig spent da vi nærmet oss Butte, men vår utmerkede bussjåfør Gary

klarte uten problemer å finne adressene og jeg ble ønsket velkommen av dagens eier og driver av Tin shopen, fikk komme inn og se butikken og verkstedet, og fikk se gamle bilder fra da hennes bestefar drev butikken. I sin tid var denne gata full av bordeller, og det het seg at denne butikken var den eneste som drev ærlig handel (men de produserte hjemmebrennapparat i forbudstida). Flere av husene tante hadde bodd i er i dag borte. Byen har på flere steder sunket sammen pga tunnellene som er gravd under byen – derfor er grunnmurer ødelagt og hus fjernet. Men den siste adressen vi hadde fått oppgitt på dem – der sto huset i all sin prakt! Det var en stor følelse å endelig komme dit – og se med egne øyne!

Butte er i dag langt fra "The richest hill in the world" – gruveene er nedlagt, det er stor arbeidsledighet, mye alkoholisme osv – men for meg var det en stor opplevelse å få se dette stedet som alltid har blinket i det fjerne... Jeg sto der og tenkte på hvordan livet ville vært om pappa hadde reist dit? Hvordan ville hans liv ha blitt – og det er naturlig å tenke at hadde han blitt gruvearbeider i Butte så hadde ikke jeg sittet her på småbruket mitt i Nordland.

Pappa er i dag 90 år, han er svært redusert i både kroppen og hukom-

melsen. Dagen etter at vi kom heim fra USA tok jeg med bildene fra Butte og dro på sykehjemmet for å vise han dem. Om mye annet var borte fra hukommelsen, så har han hele tiden husket både at vi skulle reise og at vi var der borte. Han så lenge på bildene og så kom det: Nå har DU vært der som jeg aldri greide å komme meg! Da kom tårene mine....

Etter reisen

Oppholdet i Butte var for kort til å lete etter tantes gravsted. Det viste seg nemlig å være ikke mindre enn 17 kirkegårder i Butte! Og jeg visste ikke hvor hun var gravlagt. Vel hjemme tok jeg kontakt med Ellie Winberg og fikk navnet på kirkegården. Jeg er medlem av Norway List, en liste på Internett for norsk-amerikansk slektsforskning. Etter at jeg kom heim spurte jeg om noen som bodde i området kunne dra til kirkegården og ta et bilde av gravstedet. To dager senere kom bildet! Tante Anna ble etter sønnens ønske gravlagt sammen med sin første mann og deres to babyer som døde uten å ha fått navn. Ingen av familien bor i dag i Butte og gravstedet bærer preg av at ingen vedlikeholder det – men det er godt å vite hvor det er.

Bygdelag også i USA

TEKST OG FOTO: SIGBJØRN ELVEBAKKEN

Bygdelagenes Fellesraad er en paraplyorganisasjon for 30 bygdelag, som ble opprettet av norske emigranter og deres etterkommere i USA for å ta vare på minnene og kulturen fra deres respektive hjemsteder i Norge.

Organisasjonen ble opprettet i 1916. Formålet var å være en paraplyorganisasjon for bygdelagene, organisere fellesprosjekt, gi råd og støtte til enkeltlagene og inspirere til utvikling av virksomheten.

Bygdelagene har navn etter de ulike områdene hvor røttene er fra,

Marilyn Soernsen ønsker oss velkommen til Minnesota Genealogical Society. Mannen i bakgrunnen er John Schade, bibliotekar på MGS.

Sigbjørn Elvebakken

for eksempel Valdres Samband, Trønderlag og Nordland. Det er totalt 30 bygdelag som dekker nesten hele Norges geografi bortsett fra Agderfylkene. Det eldste, Valdres Samband, fylte 100 år i 1999 og er også det største i antall medlemmer.

Kompetent guide

Marilyn Sorensen er norgesvenn og visepresident i Bygdelagenes Fellesraad.

Når DIS-Norge, Slekt og Data, arrangerte tur fra Minneapolis til Seattle, var vi så heldige å møte henne i Minneapolis på Minnesota Genealogy Society's bibliotek. Her var ho den som ønsket oss velkommen og tok oss med på det første av mange arkiv- og bibliotekbesøk av mange på vår tur.

Nesten slektshistorielag

Opprinnelig var bygdelagene opptatt av å bevare kulturen og språket emigrantene bragte med seg fra sitt hjemdistrikt. De skulle være et sosialt forum, nettverk, for emigrantene for å knytte de sammen og ta vare på tilknytningen til hjemlandet. Etter hvert som de eldre døde og det norske språket forsvant i innvandremiljøet, har det blitt en dreining mot fokus på familiehistorie og slektsforskning. Mange bygdelag har krympet i antall medlemmer og aktivitetene har blitt mindre.

I denne situasjonen har Bygdelagenes Fellesraad sett skrifta på veggen og prøvd å sette i gang tiltak med fokus på å øke samarbeide mellom de

ulike bygdelagenes lokalavdelinger. Dette skjer for å stimulere aktivitetene og hjelpe medlemmene i deres leiting etter sine norske røtter. Det er her Marilyn Sorensen kommer inn som visepresident.

Målet er heller å få de ulike bygdelagene til å samarbeide for å få et best mulig tilbud til de som vil fordype seg i sine røtter. Mange lag slår seg sammen i dette arbeidet, for samhold gir flere ressurser å spille på og flere å bytte erfaringer med.

Fra kongelige til egen slekt

Marilyn Sorensens ansvar er å jobbe med den genealogiske aktiviteten i Bygdelagenes Fellesraad, og hjelpe de enkelte bygdelagene med slik aktivitet. Som mange av oss har forstått, er interessen svært stor for å finne sine røtter, også for etterkommerne til de som dro til Amerika.

Marilyn har sine norske røtter på morssida i Gudbrandsdalen, på farssida i Buskerud. Interessen for slektshistorie fikk ho som barn ved å lese i leksikon om kongelige familier, noe som fikk henne til å spørre sin bestemor om hennes røtter. Siden starta ho sin forskning i Salt Lake City og via kurs i Nordmannsforbundet. I dag er ho slektshistorisk rådgiver i Gudbrandsdalslaget og Bygdelagenes Fellesraad. Nå er ho opptatt av at alle lagene som er tilknyttet Bygdelagenes Fellesraad kan tilby hjelp og råd ved slektsforskning. Selv er ho medlem av Gudbrandsdal, Nord Hedmark og Hedemarken og Ringerike/Drammen district lag, som dekker hennes aner.

Ble med på spøk

TEKST OG FOTO: SIGBJØRN ELVEBAKKEN

Jeg var så heldig å få møte en av deltagerne fra programserien Alt for Norge sesong 2 på DIS-Norges USA-tur denne høsten. Der fikk jeg en samtale med Mary Hakes om hennes opplevelse av programserien og hva dette har gjort med henne som person.

Var klar over sitt norske opphav

Mary Hakes bor i Northfield, Minnesota og jobber som lærer på St. Olaf College med musikk som fag. Ho var klar over sitt norske opphav, men har ikke gjort noe for å finne ut av dette før programserien ble spilt inn. At ho kom med var delvis fordi ho mest på spøk søkte om å bli antatt som en av deltakerne, etter et norskkurs ho hadde gjennomført. Kunnskap om programserien fikk ho via oppslag på craigslist.org, et nettsted for rubrikk-

annonser.

Har besøkt forfedrenes steder

For Mary ble Alt for Norge en endring for livet og en fantastisk introduksjon til Norge, med mange opplevelser ho kommer til å huske resten av sitt liv. Fokuset hennes ble rettet mot hva røtter kan ha og si og hvordan de former deg som person. Dessverre vant ho ikke og fikk ikke mulighet til å treffe sin norske slekt der og da, men fikk med seg informasjon slik at ho kunne ta kontakt med levende norske slektninger og finne ut mer om sine norske forfedre.

Etter at programserien var sendt har Mary vært i Norge og oppsøkt plassene hennes forfedre kom fra i Hurdal (Akershus), Tinn (Telemark), Notodden (Buskerud) og Nes på Ringerike (Buskerud). Ho ble omtalt i egen artikkel i Rjukan Arbeider-

blad, noe som medførte at enda mer informasjon om norske aner dukket opp. Denne artikkelen er tidligere omtalt i DIS-Norges leders blogg.

Mary har blitt mer bevisst på egne røtter og familiehistorie. Hennes norske emigrantforfedre slo seg ned i Muskego, Wisconsin. Seinere flyttet de til Harmony i Fillmore county, Minnesota, hvor fem generasjoner hviler på den lokale kirkegården.

Slekt og data beklager

I forrige numre av Slekt og data ble feil person avbildet som Per Jevne. Her gjengir vi det riktige bildet av Per Jevne. Bildet som feilaktig

Per Jevne

ble trykket i nummer tre var av Andreas Haugen.

Oslo byarkiv

– Hadde det vært mulig å endre slik at enten fredag eller mandag kunne være åpen på lesesalen? Sånn det er nå, finnes det ingen mulighet for langveisfarende å kunne besøke Oslo byarkiv fordi det er stengt både fredag og mandag, maser Liv Ofsdal på Byarkivets facebookside. Ofsdal har lenge måtte skuffe venner og kjente som ville ta seg en langhelg i Oslo med innlagt arkivbesøk.

«Vi vurderer ulike muligheter for utvidelse, men samtidig er det nødvendig å ta hensyn til de tilgjengelige ressursene. Vi har blant annet vurdert lørdagsåpent, men ser at vi med de nåværende ressurser ikke har mulighet til det. En mulighet som vurderes er utvidet åpningstid (kl. 9.00-18.00) én dag i uken.» skriver byarkivet som svar.

Status: 410

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Ikke slektsforsket i det siste? Eller, er det bare jeg som er så sløv og stressa at jeg ikke klarer å sette meg ned selv om det er høst, og været tilsier inneaktiviteter?

Eventuelt - har jeg rett og slett satt meg litt fast? Nå skal jeg i alle fall gjøre noe med det. På premiefestene til Alt For Norge møtte jeg Laila Christiansen, som lurte fælt på hvordan det gikk, og ikke helt forstod hva jeg syntes var så vanskelig med slektsforskning. – Har du ikke prøvd DIS-treff? spurte hun. Jeg svarte at takk som byr, men jeg må nesten slite litt først, før jeg ber hele DISverdenen om hjelp. – Neida, jeg anbefaler alle

om å legge inn slektsfila si i DIS-treff, selv om de bare har slektsforsket i noen uker, svarte slektsorakelet.

Så, nå skal jeg gjøre det. Jeg skal legge inn fila mi med 410 navn (som nok ikke blir 410 når den er blitt vasket og nålevende er behørig fjernet), og jeg skal krysse fingrene for treff. Kanskje er det noen der ute som har kommet langt i forskningen på felles slektninger. Erfaringene rundt DIS-treff lover jeg å lage en egen slektsforskerskole på. For, det er mange ting som fremdeles er uklart for meg, og jeg er veldig spent på hvordan andre reagerer dersom jeg tar kontakt med dem for å få vite

noe mer om felles forfedre. Er det greit å be om hele gedcom-fila? Hvor nøye må man være på å kildesjekke selv etterpå? Uansett hvem som har slektsforsket det frem, er de sikkert MYE mer erfarne slektsforskere enn meg, og da må det vel være greit å skippe kildesjekken. Eller?

DIS-notis

DIS-Norge, Slegt og Datas kontrollkomité er godt i gang med sitt arbeide.

Komitéen ble valgt på Landsmøtet i april og består av Jan Solberg, Ole Bjørn Darrud. Varamedlemmer er Viggo Eide og Renathe-Johanne Wågenes.

Henvendelser til kontrollkomitéen kan sendes til kontroll@disnorge.no

Maritim Industrihistorisk Forening

Maritim Industrihistorisk Forening flytter snart inn i Kulturvernetshus, Øvre Slottsgate 2b. Maritim Industrihistorisk Forening ble stiftet i år, med målsetting om å dokumentere vår maritime industrihistorie. Foreningen arbeider

med å samle inn og katalogisere bilder og data. Materialet vil bli tilgjengelig for allmennheten på Digitalt Museum i 2013.

Albion Ship of Arendal. Foto: www.norwayheritage.com

Salme ved reisens slutt

AV ANNA-KARIN SCHANDER

Söndagen den 14 April 1912 åhörde John Harpern och familjen en gudstjänst i andra klass matsal hållen av pastor Ernst Courteay Carter .Vid gudstjänsten träffade han en ung bekant vid namn Stuart Collet. Senare på eftermiddagen sågs han stå vid relingen på däck ivrigt diskuterande religiösa frågor med en ung man. Då Jessie Leitch fann honom på kvällen på däck betraktande den vackra solnedgången sade han till henne "Det kommer att bli en vacker dag i morgon" men för John Harper och 1500 andra på skeppet skulle morgondagen aldrig komma.

John Harper föddes 1872 i byn Houston i grevskapet Refrenshire på Skotska låglandet nära Glasgow. År 1897 09 05 bildade han och 25 andra Paisley Road Baptist Church. Den 28 April 1903 gifte han sig med Annie Leckie Bell född ca 1867 dotter till Richard Bell och Jessie Wills. Annie och John Harper hade väntat på varandra i tio år innan de kunne gifta sig. Men

deras lycka blev kort då Annie dog bara några dagar efter födelsen av deras dotter Annie Jessie (Nana) Harper född 1906 01 01. John Harper fortsatte sitt arbete inom sin församling och ute på predikoturer runt om i Storbritannien. Hans kyrka växte från ca 25 medlemmar vid bildandet till 500 medlemmar 1910 trots att ca 200 medlemmar emigrerat till USA, Canada Australien och Nya Zeeland. Hösten 1911 fick John Harper en inbjudan att gästpredika i The Moody Church i Chicago 4 Söndagar då kyrkan för tillfället var utan ordinarie pastor. Moody kyrkan grundlades av evangelisten Dwight L Moody 1837-1899 som bedrev ett omfattande mission i Chicago och över hela USA och även missionsresor i Europa. När John Harper och hans lilla familj gick ombord på Titanic 10 April 1912 var det med biljetter till andra klass. På ett foto taget av en katolsk pastor (som steg av Titanic i Queenstown) från livbåtsdäcket på Titanic syns en far med en liten dotter. De tros vara John Harper och Nana.

Ungefär tjugo minuter före midnatt kvällen den 14 April krockade Titanic med ett isberg . Jessie Leitch berättade senare hur hon och lilla Nana väcktes av John Harper som berättade för dem att

Engraving by Willy Stöwer: Der Untergang der Titanic

Titanic hade krockat med ett isberg medan hon klädde sig gick han för att höra efter mer, när han återkom berättade han att order getts att alla skulle ta på sig livbälten. Han tog Nana i famnen och tillsammans tog de sig mot livbåtsdäcket där Jessie tog plats i en livbåt (troligen livbåt nr 11) John Harper placerade sin dotter i båten hos henne. De blev tillsagda (troligen av besättningsmännen) att det inte var någon fara, båten var osänkbar och att Olympic (Titanics systerskepp) skulle vara där när om helst. Det var ingen tid för avsked, livbåten rodde bort från det sjunkande fartyget och omkring en halvtimme senare sjönk Titanic. Ytterligare några timmar senare plockades de överlevande i livbåtarna upp av Cunardlinjens ångare Carpatia som förde dem till New York. Tiden på Carpatia fick Jessie och Nana tillbringa i biblioteket, Jessie hoppades att finna John Harper bland de räddade på båten men han fanns varken där eller senare i New York. Kvar fanns bara en liten flicka som frågade efter sin far. Endast 8 % av männen i andra klass överlevde Titanics förlisning.

Representanter från Moody kyrkan

av Vita Stjärnlinjens skepp Cedric. Moody kyrkans medlemmar samlade också in pengar till en fond för att bistå med medel till Nanas uppfostran.

John Harpers död väckte stor förstämning inom Baptiströrelsen i Storbritannien och i Chicago och på andra platser. Den danske redaktören Ingvald Andersen på den Norsk-Danska kristna tidningen "Evangelisten" i Chicago skrev att han aldrig skulle glömma John Harpers predikningar i Chicago hösten 1911.

På John Harpers hustu Annes gravsten ristades in några minnesord om honom bl.a. "Kallad till högre tjänst från däcket av RMS Titanic" en minnestavla över honom sattes upp i hans numera rivna kyrka i London.

När hans forna kyrka i Glasgow fick en ny byggnad 1922 kom den att få heta Harper Memorial Church vilket är det namn den bär än idag.

Jessie Leitch och Nana stannade i Storbritannien Jessie Leitch gifte sig med Alexander Anderson 1925 och dog i Wales 1963. Nana kom efter faderns död att uppfostras av sin farbror baptistpastorn George Harper i Edinburgh. Hon sysslade mycket med kyrkligt arbete och gifte sig 1935

i Chicago reste omedelbart till New York för att bistå Jessie Leitch och Nana och det bestämdes att de skulle resa tillbaka till England så snart som möjligt med en annan

med en pastor Pont i Moffat i Dumfriesshire. Hon dog 10 April 1986 på dagen 74 år efter det hon och fadern stigit ombord på Titanic. Vid sin i död var hon den sista i Skottland levande passageraren på Titanic.

Vid återinvigandet 14 April 2012 av minnes stenen över John Harper och hans hustru på Craigton kyrkogården i Glasgow predikande en pastor från Moody kyrkan i Chicago och några av John Harpers ättlingar var närvarande.

Senare uppkom historier om hur John Harper skulle predikat på det sjunkande skeppet och simmat runt i vattnet och försökt frälsa folk. I Seattle Daily Times 1912 04 21 påstås att han lett en grupp människor i bön på det sjunkande Titanic. En präst som bad med en grupp människor sågs verkligen av flera på Titanic bland annat svensken August Wennerström men det var troligen en engelsk katolsk präst Fader Thomas Byles.

En annan berättelse som berättas i oktober numret 1928 av Latter Rain Evangel publicerad i Chicago berättar om hur han omvänder en ung man när de båda ligger och flyter i det iskalla vattnet efter Titanic har sjunkit. Men då ingen exakt upplysning om vem den unge mannen ska ha varit har kunnat hittas så är historien än så länge obevisad.

Savnet i 63 år

AV PER JEVNE

ETTERSØKNING

Norges Røde Kors ønsker snarest å komme i forb. m/el. motta oppl. fra slektninger/kjente av Trygve (Tom) Johnsen f. 27/4 1897 (hustru Hilde) fra et sted (Setervoll?) nord for Tr.heim. Han reiste i ung alder til Canada. Henv. Sør-Trøndelag Røde Kors, tlf. 07/52 20 21 - 52 99 11, boks 2868 Elgesæter, 7002 Trondheim.

De fleste av oss liker å vite hvor vi kommer fra. Kjenne røttene våre. Ha kunnskaper om våre forfedre, våre aner.

Det begynte med en liten annonse i Adresseavisen i september 1989, og teksten lød slik: *Etterlysning. Norges Røde Kors ønsker å komme i forb. m . el motta oppl. fra slektninger eller noen som kjenner Trygve (Tom) Johnsen, født 24.2.1897 (hustru Hilde) fra et sted ved Trondheim (Setervoll)...*

Hva i all verden var dette? Noen som søker sin slekt?

En telefon til Norges Røde Kors i Trondheim ga et slags svar. Etterlysningen var kommet fra Røde Kors oppe i den lille byen Whitehorse i Yukon i Canada, langt nord og vest i landet. På aldershjemmet der bodde en 92 år gammel mann som kalte seg Joe Johnsen og som skulle være fra Norge et sted.

Sykepleierne snakket med mannen for å få opplysninger om hans bakgrunn, da de forsto at han kanskje ikke hadde så lenge igjen å leve. Hvem var han egentlig? Hvor kom han fra? Søkte han sine røtter?

Pleierne fikk etter mange samtaler frem at hans kones navn var Hilde, mannens fødselsdato, og at han skulle komme fra et sted som het Setervoll ved Trondheim.

Setervoll? Avisens medarbeider hadde aldri hørt om Setervoll ved Trondheim, og tok en telefon til Norges Røde Kors, senere til kanadisk Røde Kors, og videre til aldershjemmet i Whitehorse. Kanskje hadde de andre opplysninger der? Men, nei. Det var alt de kunne varte opp med, bortsett fra at denne Joe Trygve Johnsen skulle ha forlatt Norge i 1926.

Det ble skrevet en artikkel i avisen om den gamle

mannen borte i Yukon. Kanskje noen lesere visste hvem denne Joe Trygve Johnsen var?

- Det er faren vår!

Samme dag artikkelen sto i avisen ringte telefonen på journalistens kontor. En kvinne spurte om det var han som hadde skrevet artikkelen. Ja, visste hun kanskje hvem mannen var?

- Ja, svarte kvinnen. – Det er faren min. Faren vår. Jeg heter Nelly Saksvik, og jeg og de to brødrene mine, Thorleif og Helge, har i 63 år lurt på hvor det ble av faren vår, som dro ut i 1926 for å tjene penger og sende bud på oss. Vi hørte aldri noe fra ham etter at han dro. Han bare forsvant. Og nå, plutselig, dukker han opp i avisens spalter. Faren vår er funnet!

Man blir litt satt ut av slike opplysninger. Blir stum noen sekunder. Men så klarer avisens medarbeider å hente seg inn, og ber om resten av historien, eller i alle fall det de vet.

Jo, Tom Johnsen het egentlig Trygve. Han kom ikke fra Setervoll, men han het Sætervoll og kom fra Ranheim ved Trondheim. I 1926 bestemte han seg for å dra til Canada og få seg jobb, tjene penger og sende bud på kona Hilde og de tre barna så snart han hadde tjent nok til billettene deres. Han tok for letthets skyld navnet Joe Johnsen der borte.

Penger kom aldri hjem. Og årsaken kom for en dag, men først etter at de tre barna denne septemberdagen i 1989 fikk snakke med sin far Trygve i Whitehorse. Samtalen med den gamle mannen gikk ikke så lett, norsken hans var gått delvis i glemmeboken, men de klarte likevel å få til en noenlunde bra samtale med gamle far, en samtale preget av smil og mange tårer. Men de fikk snakke med far, og det gjorde godt.

Øverst til venstre: Helge og faren møttes i hotellresepsjonen i Whitehorse 63 år etter at faren dro til Canada for å tjene penger.

Øverst til høyre: Trygve sammen med oldebarnet Hege. Kom til Norge så skal jeg ta vare på deg, sa Hege.

Til venstre: Tom Johnsen fotografert i Whitehorse høsten 1989.

Over: Far og sønn på tur langs elven i Whitehorse i oktober 1989. Faren Trygve døde kort tid senere.

Morens fødselsdag

Og det pussige var at de tre barna alltid møttes en gang i året på morens fødselsdag for å minnes henne. Moren var for lenge gått bort, men på den årlige dagen i september møttes de som vanlig, og dette var samme dag artikkelen om den gamle mannen i Yukon sto på trykk!

Hva gjør man så? Helge, eldstebarnet, fulgte sin far til jernbanestasjonen den dagen i 1926 da han dro til Canada. Helge var da seks år, og han fortalte at han selvsagt husket dagen godt. Men hvorfor kom aldri pengene hjem til mor Hilde? Sendte han penger hjem? Jo da, gamle Trygve forklarte i telefonsamtalen med barna at han en gang hadde sendt penger til Norge med en kamerat som dro hjem, men pengene ble underslått og Hilde mot-

tok aldri reisepenger. En gang ble han sporet opp av Frelsesarmeen, men brevvekslingen stoppet og Trygve "forsvant" nok en gang. Hilde og de tre barna hørte ikke noe mer fra Trygve. Han ga ikke lyd fra seg. Ble bare borte i det store landet.

Møte med far

Vi bestemte oss for at gutten som fulgte pappa til jernbanestasjonen i 1926 skulle få møte sin far igjen, og vi bestilte billetter. SAS sponset den gode historien. Fly til Anchorage i Alaska og deretter leiebil i 15 timer tvers over delstaten og til Whitehorse, sammen med fotograf Inge Ove Tysnes fra ukebladet Hjemmet, som også ville ha saken sammen med avisen. Og aldershjemmet fikk vite at vi ville ankomme ganske snart. Vi følte at det kanskje hastet.

I Whitehorse tok vi inn på stedets hotell en

formiddag i oktober, og vi ringte til aldershjemmet og sa at vi var ankommet. Helge hadde med seg sin kone Ella og barnebarnet Hege, Trygves oldebarn, og alle var selvsagt spente på møtet med den gamle mannen.

To sykepleiere fra aldershjemmet kom til Westmark Hotel med Trygve, og pleierne var tydelig preget av dette spesielle gjensynet som skulle skje. De snufset, øynene var blanke.

Trygve var iført en solid jakke og en grønn strikelue, og et lite norsk flagg stakk opp fra brystlommen hans.

Far og sønn ble stående tre-fire meter fra hverandre i hotellresepsjonen å se på hverandre noen sekunder. De to pleierne gråt åpenlyst.

Omsider gikk Helge et par skritt frem og sa: - Hei, pappa.

- Hei Helge, svarte pappa Trygve, og stavret seg fremover mellom de to pleierne.

Og far og sønn tok omkring hverandre. Lenge ble det ikke sagt noe. Far og sønn bare holdt omkring hverandre. Da var det flere som gråt.

Etter at far og sønn og oldebarn hadde hilst på hverandre i hotellresepsjonen, gikk de sammen med de to pleierne inn i restauranten og satte seg ved kaffebordet. Tom tok av seg den grønne strikeluen og satte seg ved siden av sin sønn. Helge satte seg tett opp til sin far og bare stirret på ham lenge, uten å si noe. Hva skal man si til sin far, 63 år etter at han dro fra Trondheim? Men så kom det fra Helge: - Har du hatt det bra, far?

- Oh yes, sa den gamle stille.

Men kanskje ikke alltid så bra?

- Men det var da ikke så kaldt på Ranheim som det er her i Yukon, sa sønnen Helge i et forsøk på å få i gang en samtale. Tom Johnsen svarte ikke med det samme. Det var kanskje ikke så lett å forstå Helge, som bare snakket norsk. Selv husket Tom knapt sitt morsmål, svarene kom på engelsk. Han var tydelig preget av alderen og hadde ikke alltid like lett for å føre en samtale. - Det har vært et tøft liv, kom det omsider fra Tom på engelsk. - Jeg skulle aldri ha dratt. I was a fool who left. Men her i Whitehorse har det vært godt å leve.

Samtalen stoppet opp en stund. Helge visste

ikke riktig hva han skulle si der han satt ved siden av sin gamle far. Han griper farens hånd og holder den forsiktig. Tom Johnsen kastet et skrått blikk på sønnen og smilte lett. Helge så på farens knudrete hånd og sa:

- Du har fått deg en blånæggel, far!

- Oh yes, lo den gamle og studerte tommelfingeren sin. - Det er den hammeren, you know.

Fire dager sammen

De to, far og sønn, fikk fire dager sammen, og Helge fikk vite at pleierne har brukt flere år på å lirke opplysninger ut av den gamle nordmannen. Og Trygve forsikret Helge og oldebarnet at han minnes også barna Nelly og Thorleif. Og kona Hilde.

Minnene fra Ranheim kom, og Tom Johnsen fortalte også om livet i Canada, som ikke alltid var så bra, selv om han mente at de siste årene i Whitehorse var gode. Engelsk kunne han ikke da han kom dit, jobbene var elendige og dårlig betalt, en gang havnet han i en skogsleir, der de bare snakket fransk. Han forsto ikke ett ord. Nå snakket han knapt norsk.

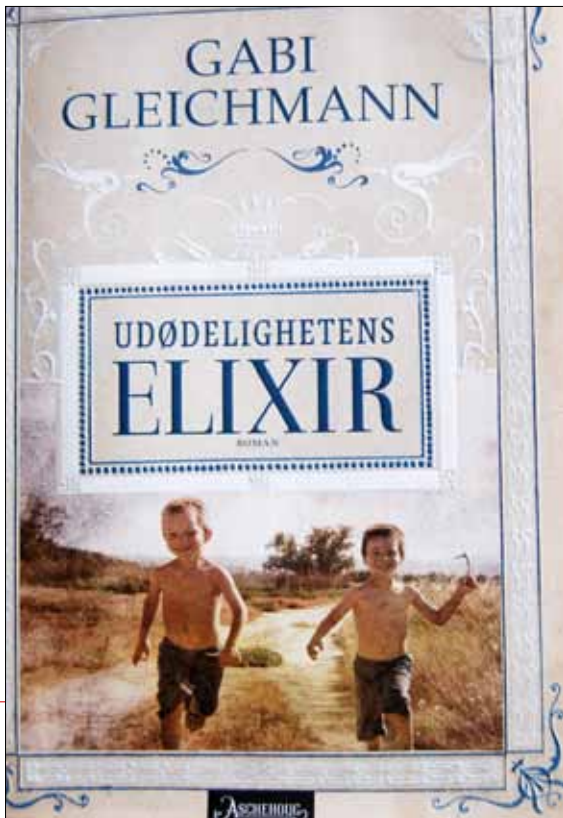
Besøket tok omsider slutt. For far og sønn, kone og oldebarn ble det minnerikt møte. Helge og Trygve fikk snakket om så mye.

Kort tid etter at Helge kom hjem, døde Trygve. Han ble kremert, urnen ble sendt til Trondheim og satt ned på Tiller kirkegård, bare et par hundre meter unna Helges bolig.

For en tid siden traff vi Helges kone Ella. Hun kunne fortelle at Helge hver dag gikk de få hundre meterne hjemmefra og opp til Tiller kirkegård, der han tilbrakte sin daglige halvtime ved farens grav, i en stille samtale.

- Men en dag kom ikke Helge hjem etter morgenturen til kirkegården, og jeg gikk for å se etter ham, fortalte Ella. - Jeg fant ham, død, liggende ved farens gravstøtte.

Gabi Gleichmann:

Udødelighetens elixir

AV FINN HOLDEN

Denne boka ble markedsført som få andre debutanter. Noen måneder før boka ble utgitt, kunne vi lese i Aftenposten at den allerede var solgt til 12 land og at et forlag som aldri ellers trykte utenlandske debutanter, skulle utgi denne. Med andre ord, dette var en debutant helt utenom det vanlige. Dermed ble forventningene til boka svært store, og fallhøyden tilsvarende stor.

For slektsforskere skulle boka være spesielt interessant, siden Gleichmann hadde skrevet om sin egen slekts historie helt tilbake fra 1100-tallet. I kapitlet «Om våre forfedre» tar Gleichmann opp spørsmålet om hvor mange forfedre vi har. Farfaren nevner for forfatteren at antallet følger linjen for eksponentiell vekst: fire besteforeldre, 128 etter fem generasjoner, over en milliard og nitti millioner på begynnelsen av 1300-tallet. Dette nevnes uten motforestillinger.

Slektsforskere vet jo at dette er galt. For det første kjenner vi alle tilfellet anesammenfall eller anetap ved at tremenninger eller firemenninger har giftet seg med hverandre. For det andre nådde kloten en milliard innbyggere først rundt år 1830. For det tredje åpner det for leseren (iallfall for meg!) spørsmålet om hvor mye av innholdet ellers som er korrekt og hvor mye som er godt fortalte skrøner. Og hva vet en ikke-kongelig om aner på 1300-tallet?

På én måte er det en tradisjonell slektshistorie idet han følger en bestemt slekt fra en stamfar, Spi-

noza. På den annen side er boka full av digresjoner om kjente og ukjente personer i verdenshistorien. Mange av disse historiene er veldig interessante, om pogromer i Sevilla, bibelkritikk i Amsterdam, striden om Benjamin Spinoza var rettroende, mesallianser, forløpet til første verdenskrig. Undertiden får vi tanken; hva er riktig, hva er godt funnet på, hva ville vært interessant hvis det hadde vært riktig? En ting er opplysninger om helt ukjente personer hvor vi bare kan glede oss over historiene. Noe annet er det når det kastes fram nye opplysninger om viktige begivenheter og personer i historien.

Lesningen av «Udødelighetens elixir» har vært noe i retning av en berg-og-dalbane med mange høydepunkter, spennende historier godt fortalt, men også mange uklarheter i langsomt tempo.

Forfatteren Gabi Gleichmann. Foto: Jan-Erik Østlie

Per Valebrokk

AV AINA JOHNSEN RØNNING

– *Hvorfor begynte du med slektsforskning?*

– Oppstarten på min slektsforskning var et resultat av en interesse for familiehistorie fra min tante. Hun hadde startet å registrere slektsinformasjon på min mor sin side. Jeg fikk et innblikk i slektsark samlet i en dertil egnet perm. Familie og personopplysninger satt i system og samlet i en perm gjorde inntrykk på en systematiker. Denne kontakten fikk vi i kopimaskinens spede begynnelse. Jeg kunne få en komplett samling slektsinformasjon i samme utgave bare ved å trykke på en kopiknapp. Slektsopplysningene ble senere lagt inn i et slektsprogram. Nå har jeg med meg hele slekten på en bærbar PC. Den samme tanten var også ekstremt flink til å innhente og skaffe kopi av bilder av familien fra diverse familiemedlemmer. Dette skapte grunnlaget for fyldige familiehistorier.

– *Bruker du basen til noe annet enn egen forlystelse?*

– Databasen brukes også som en søkemotor til å finne og få kontakt med nålevende personer samt ukjente tremenninger og firmenninger. Sommeren 2011 ble vi invitert til et slektsstevne i Stokmarknes i Nordland. Meldingen ble ved en tilfeldighet fanget opp av vår svigerdatter fra en kollega i Bodø.

Meldingen kom til oss i Kristiansand og ferieplaner ble lagt for en tur Norge på langs. Opplevelsen av å være på mitt første slektsstevne var enorm. Her var det mennesker som var totalt fremmede for meg, men som samtidig hadde røtter inn i vår slekt. Etterkommerne var et resultat av en barnerik familie med 15 barn. Slikt gjør inntrykk på en søring. Det ble mimring, historier og mye latter. Kirkebøkene fra Hadsel har etter dette fått stor interesse. Nye bekjentskap og vennskap er knyttet. Sommeren 2012 ble også en norgesturne i slektens tegn. Denne gang til Møre og Romsdal. I en henvendelse til Kirkevergen ble det etterlyst hvem som stelte graven til min tippoldefar. Graven var funnet i gravminneregisteret til DIS. Brevet ble besvart at jeg hadde den oppgaven. Informasjonen som fulgte fra mørekysten, fortalte at vi hadde felles slekt. Dokumentasjonen var ledsaget av kildehenvisninger til kirkebøker og flotte fotografier av familien som var ukjente for meg. Det ble besøk både i Kristiansund, Molde og Ålesund med god grunn. At samme slektning også var bygdebokforfatter gjorde ikke turen mindre berikende. For meg var dette en jubelopplevelse, i tillegg en ny slektskontakt. Selv har jeg også startet på å skrive slektsbok. Databasen er da et utmerket arkiv i denne sammenheng. Jeg kan

knytte bilder og dokumenter opp mot de aktuelle personer og har på den måten en god oversikt over de funn jeg har gjort.

– Hobby eller besettelse?

– Å arbeide med slektsforskningen er for meg terapi. Her er trivselsfaktoren høy. Det er en egen verden spekket med personer, historie, yrker, geografi, reiser, utvandring og livets utfordringer. Hvordan bodde familien, hva var de opptatt av. Vår yngste datter bemerket en kveld etter en lang slektsøkt, om jeg nå var ferdig med å være sammen med de døde og at jeg var velkommen blant de levende. Ikke sjelden beskriver kildene med små merknader en unik familiehistorie. En merknad som gjorde inntrykk, var beskrevet i dødsfallsprotokollen for lensmannen med følgende tekst: Begravet på fattigkassens regning. Var enkemann ved sin død. 4 barn. Få ord som sterkt beskriver kampen for tilværelsen.

– Noen tips til andre?

– Sørg for å få de eldste i familien til å fortelle hvem som befinner seg avbildet i familiealbumet. Bilder uten navn er omtrent verdiløse. Ved å samtale om bilder, vil det ofte bli fortalt familiehistorier som kan bringe frem nye informasjonen. En del familier har egne familiehemmeligheter. Dette må respekteres og behandles med omhu. Det er ikke alle familier

som synes det er greit at det i kirkebøkene er anført at bestemor var et uekte barn. Opplysningen om at det ble gitt bidrag fra fattigkassen kan også være en skam for familien. Den andre verdenskrig ble også utfordrende for noen med valg av side. Dette kapitlet i en families historie kan ha mange fasetter. Jeg har også lyst til å trekke frem et artig tilfelle som kom fra fylkeskonservatoren til lokallaget vårt. Fylkeskonservatoren hadde tatt arbeidet med å transkribere lensregnskapene for begravede fra 1648. Han spurte om lokallaget ønsket å få kopier av dette materialet. Materialet ble mottatt med stor takk. I forbindelse med at den gamle kirken brant ned i 1880, mistet vi også kirkebøkene. I krypten under den gamle kirken var det et gravkammer som brant samtidig med kirken. Den nye og nåværende domkirken i Kristiansand ble ført opp på grunnmurene fra den gamle kirken. Det viste seg at krypten var tilgjengelig, hvilket førte til at vi tok kontakt med kirken og fikk organisert en omvisning. En underlig opplevelse å stå på historisk grunn i særklasse for Kristiansand.

En rallerfamilie på norske jernbaneanlegg

AV SIGBJØRN ELVEBAKKEN

17. mai 1922 ved Kors kirke

Er det mulig å følge rallere på jernbaneanlegg i kildene og finne ut hvilke vilkår de levde og virket under? Sigbjørn Elvebakken har prøvd seg på å følge en familie på flere anlegg med hjelp av kirkebøker, folketellinger, og jernbanearkiv etter at en arbeidskollega kom og spurte om han kunne finne ut mer om hennes morfar.

Dagens investeringer i å bygge ut vei og jernbane, var bare småpenger i forhold til de ressursene som ble lagt ned i anleggene på slutten av 1800-tallet og tidlig 1900-tall. Bergsbanen alene tilsvarte ett helt statsbudsjett i de dage. Anleggene krevde en arbeidsstyrke som var villig til å ta tunge tak, leve og bo under til dels vanskelige og enkle forhold, og ha spesialkompetanse på tunnel og brobygginger og andre utfordringer norsk natur, geologi og geografi kunne by på.

Disse rallarene kom fra hele Norge og Sverige for å søke arbeid på anlegg. De måtte jobbe under vanskelige forhold på korttidskontrakter. Mange reiste videre fra anlegg til anlegg etter som de ulike jernbanestrekningene ble fullført, mange etablerte familier som fulgte dem. Sønner fulgte i fars fotspor og døtrene fikk barn og giftet seg med jernbanearbeidere.

Den generelle delen av bakgrunnsinformasjonen om de ulike anleggene

har Sigbjørn Elvebakken hentet fra bygdebøker og litteratur om de ulike anleggene man kan knytte familien til.

Olaus Larsson i Sverige

Olaus Larsson var født på torpet Lilla Tåsthagen under Tubbetorp i Stenum Socken, Skaraborg län i Sverige 30. januar 1857. Foreldrene var Lars Nilsson og Johanna Johansdotter. Vi kan følge familien på samme torpet gjennom flere hursförhørs lengder i Stenum. I 1872 er Olaus registrert som dreng på Tubbetorp. I 1873 flytter han til Skaraborgs Landsförsamling.

Gjøvikbanen

Jeg mister sporet av Olaus midlertidig i Skaraborg, finner han verken i husförhör eller i innflyttingsprotokoller, men er sikker på at det er samme mann som dukker opp på bruket Skräppen i folketellingen 1900 for Vestre Toten, Oppland, Norge, og nå har han familie med kone og barn. Nå er Olaus jernbanearbeider og formann. Veien dit har nok vært både krokete og ikke enkel.

Jeg finner innflyttingsmeldingen i 1896 til Olaus og Anna Johannesdatter fra Nord-Fron i Gudbrandsdalen i kirkeboka for Gran, Brandbu, Oppland. De kommer da begge fra Sel i Gudbrandsdalen, tydeligvis etter at jernbanestrekningen Hamar – Sel er

fullført. Deres første sønn, Karl Johan, blir født 21. februar 1897 på Ladderud i Gran. Det lyses for foreldrene hans 18. mai 1897, og her finner jeg lenken tilbake til Sverige, fødselsdato og – sted for Olaus.

Vielsen til Olaus og Anna skjer i Gran kirke 15. mai 1897. De ønsket nok gjerne at Karl Johan skulle bli ansett som ekte. Dåpen ble bekreftet i kirka samme dag som vielsen.

Tre barn til blir født mens Olaus jobbet på Gjøvikbanen: Oline, 26. juli 1898 på Ladderud, Gran, Bernt Ludvig, 18. oktober 1899 på Fiskevolden, Eina i Vestre Toten og Anna Josefine, født 12. desember på Engebakken under Skroppen, Eina i Vestre Toten.

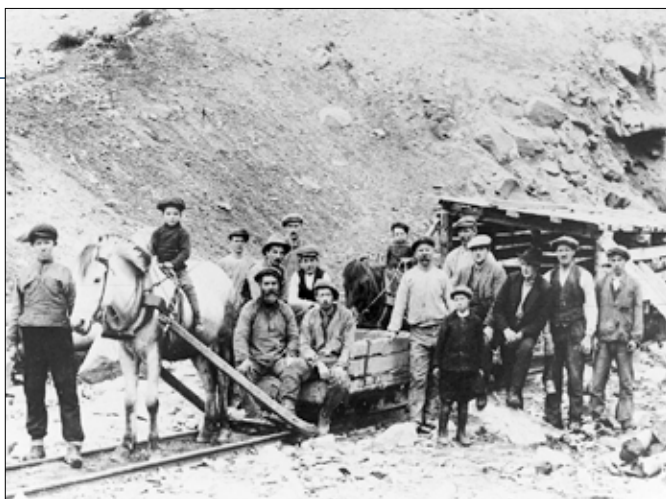
Boforholdene for arbeiderne på Gjøvikbanen var svært varierende. I følge Bygdebok for Vestre Toten, bodde arbeiderne og deres familier oftest innlosjert hos lokale bønder nær anleggsområdet, noe som forklarer at familien stadig flytter på seg.

Anna Johannesdatter fra Kvam i Gudbrandsdalen

Olaus Larssons ektefelle var født på gården Tangen, Kvam i Nord-Fron, Oppland 25. juli 1874 av foreldrene Johannes Johannesen og Berte Andersdatter. Familien var tydelig fattig, ved folketellingen 1875 bodde Annes mormor med familien som legdslem, moren ernærte seg ved å spinne og

Olaus Larsson

Anleggsarbeidere på Raumabanen

strikke, faren lagde kurver. De hadde også en tigger som inneboende.

Anna ble konfirmert i Kvam kirke 12. mai 1889, hun hadde Næsten godt i kristendomskunnskap. Anna fikk ett barn, Anna Kristoffersdatter født 4. august 1895, som døde som spebarn 29. mars 1896. Faren var jernbanearbeider Kristoffer Andreassen fra Eidsvoll. Ved dåpen sto en annen jernbanearbeider fram som fadder, Ole Larsen. Ole Larsen var navnet Olaus sto med i flere jernbaneprotokoller, og det er fullt mulig at dette var den første offentlige kilden som nevner Olaus og Anna sammen. I 1896 flyttet de jo sammen til Vestre Toten.

Jernbanekilder Hamar – Sel-banen og Gjøvikbanen

Jernbaneprotokollene er ikke digitalisert, men kan spores opp med bruk av Arkivportalen. Anleggsprotokollene for Hamar – Sel-banen finns på Statsarkivet på Hamar, mens Gjøvikbanen finns på Riksarkivet. På anlegget var rallarene enten ansatt via kontraktører eller direkte på anlegget. Dette er ofte avgjørende for om vi finner de i protokollene, da kontraktørenes protokoller oftest ikke er bevart.

Olaus Larsson finns ikke med sitt svenske navn i protokollene for Hamar – Selbanen. Muligens er han den Ole Larsen som står nevnt uten

løpenummer i registeret over arbeidere. Ved Gjøvikbanen derimot finner vi Ole Larsen i Fortegnelsen over afgaaende Arbeidere ved Christiania Gjøviksbansens 7.nde Afdeling med avgangsdato 30. juli 1902.

Bergensbanens østre del

Tross flere søk i Arkivportalen og samtale med publikumstjenesten på Riksarkivet, har det ikke lyktes å finne anleggsprotokoller for Bergensbanens østre del i Hallingdal, mye mulig er de gått tapt i en brann hos NSB før overføring til arkivverket. Takket være kirkebøkene for Flå i Buskerud veit vi at familien flyttet dit når Olaus sluttet på Gjøvikbanen.

Følgende barn ble født i Flå:

Berthe Marie, 27. april 1904 på Stavn, Oskar Wilhelm, 1. mars 1906 på Stavn og Signe Lovise, juni 1908 på Fatvold. Faren Olaus er nevnt som Jernbanearbeider ved alle kirkebokinnførslene.

Otta - Dombås

I følge protokollen Otta – Dombåsbanen, 1ste Afdeling, Indtagne Arbeidere ble Olaus ansatt på dette anlegget 13. februar 1909. Navnet Ole Larsen blir brukt, fødselsdato er riktig og fødested Sverige. Han er gift og har Flaa som hjemsted. Hans løpenummer er 224. Det står også en Karl Larsen i registeret til protokollen, ansatt 2. august 1912 og avgått 22. no-

vember 1912, men uten noen andre personopplysninger og løpenummer.

I folketellingen 1910 står hele familien oppført på Sagløyken, gårdsnummer 275 og bruksnummer 3. Totalt er det nå 8 barn, det nyeste tilskuddet er nylig født i Sel. Nokså uvanlig og stolt, krever Olaus at «Pers. no. 6 har gjort paastand om at bli opført som svensk undersaat - han og alle hans.», ganske modig så tett etter Unionsoppløsningen i 1905.

Følgende barn blir født i Sel: Aksel Odmar, 12. juni 1910 på Grindstuen og Tora Kristine, 5. april 1913 på Skaarra. Disse blir konfirmert i Sel: Karl Johan, 8. oktober 1911 og Oline, 12. oktober 1913.

Raumabanen

Det neste anlegget vi sikkert finner familien på er Raumabanen, banestrekningen mellom Dombås og Åndalsnes. I følge historien som har sirkulert innen familien var Olaus med på å bygge Kylling Bro, et byggverk som regnes som noe av det fremste innen norsk jernbanearkitektur.

NSBs arkiv etter Raumabanen finnes på Statsarkivet på Hamar og inneholder dels Arbeiderfortegnelser fra de ulike avdelingene på anlegget. Dette er et register over arbeiderne, og her fant jeg Olaus og sønnene Karl, Oskar og Bernt Ludvig. Det er ganske tydelig at når konfirmasjonen er over-

stått, så må en også kunne brødfø seg selv eller hjelpe til at familien klarer seg. Olaus har løpenummer 72, Karl 3856, Oskar 2481 og Bernt Ludvig 3498. Ved Olaus avgang fikk han utbetalt 161.28 i Feriebeløp og 3 fribilletter ble skrevet ut til familien.

Timelistene gir mye informasjon om personen som er ansatt på anlegget: Navn, stilling, fødselsdato og sted, hjemstavn, sivilstand (gift eller ugift), antall uforsørgede barn, ansettelsesdato og fratredelsesdato. Arbeiderne ble betalt pr time, så listene kan fortelle noe om når på året byggeaktiviteten var størst.

Ole (Olaus) Larsen var formann på anlegget, Fødselsdatoen stemmer med min mann og fødested er Sverige. Hjemstavn er Grytten. På tidspunktet protokollen ble innledet hadde han 4 uforsørgede barn, noe som stemmer med 3 sønner som selv jobber på anlegget. En av døtrene, Oline, fikk et barn mens familien var i Rauma. Rime- ligvis ble ho forsørget av barnefaren.

Olaus ble ansatt på anlegget 6. august 1913 og gikk av 5. februar 1925, 72 år gammel. Timelønna svingte fra 1.35 til 2 kroner.

Sønnene Karl, Ludvig og Oskar var ansatt i kortere perioder på anlegget, alle i perioden 1922-1924. I kirkebøkene finner jeg ett barn av Olaus og Anna som er født i Grytten: Ragna Fanny, født 5. januar 1916 Furuheim, Verma, Rauma, Møre og Romsdal. Disse barna blir konfirmert i Kors kirke: Bernt Ludvig, 6. september 1914, Anna Josefine, 17. september 1916, Bertha Marie, 14. september 1919, Oskar Wilhelm, 11. september 1921, Signe Lovise, 19. august 1923 og Aksel Odmar, 31. august 1924. Signe Lovise ble viet i Kors kirke 5. desember 1924.

Det er oppgitt to ulike bruk familien har vært bosatt på, Ormheim eller Furuheim. Ormheim er en egen gård i Verma, men familien er ikke nevnt i panterregisteret. Furuheim har jeg ikke funnet noe på i pantebø-

kene for Grytten. Jeg regner med at familien leide bolig av Raumabanen. I boka Raumabana står det at forholdene i Øverdalen var slik at det måtte bygges ei rekke anleggsbrakker. Om familien bodde i brakke er usikkert.

Sørlandsbanen

Sørlandsbanen ble utbygd i flere etapper og over lang tid, akkurat som de andre strekningene vi ser på som stambaner i dag. Familien Larsson (Larsen) finner vi igjen i kirkebøkene i Gjerstad i Aust-Agder. Nå er det andre kirkelige handlinger som dominerer funnene, naturlig nok.

Ragna Fanny, konfirmert i Gjerstad kirke 5. oktober 1930. Bernt Ludvig, viet i Gjerstad kirke 29. desember 1926. Oskar Wilhelm, viet i Gjerstad kirke 3. november 1928. Aksel Odmar, viet i Gjerstad kirke 28. mars 1931. Alle tre ektemennene står oppført som jernbanearbidere, noe som jernbaneprotokollene også bekrefter. Som naturlig er, følger også barnebarn av Olaus og Anna etter vielsene.

Personalkortene fra Sørlandsbanen finnes på Statsarkivet i Kristiansand. Oskar Wilhelm, Bernt Ludvig og Aksel Odmar er nevnt i de jeg har fått tilsendt kopi av.

Bernt Ludvig Larsen er dokumentert med timelister i perioden 1926-1933. Primært jobba han på Lag Berge. Av personalkortene kan vi lese at han har forsørgelsesbyrde. Timelønna har variert fra 1.57 til 2.12, sikkert på grunn av ansvar og type arbeid. Jeg kan ikke ut fra timelistene se om timelønna har endra seg over tid, den varierer faktisk opp og ned over hele tidsrommet beskrevet i timelistene.

Oskar Wilhelm har både personal-

Rallarslekta Larsens banebragder

Store deler av Norge ble bundet sammen i tidsrommet mannfolka i Larsen-familien var ute på jernbaneanlegg. Jeg har klart å nytte dem til følgende anlegg, ved hjelp av kirkebøker, folketellinger og jernbaneprotokoller. Vi kan klart si at de var med å bygge landet.

Tretten - Otta	1890-1896	Dovrebanen
Jaren - Gjøvik	1894-1902	Gjøvikbanen
Roa - Gulsvik	1898-1909	Bergensbanen
Otta - Dombås	1907-1913	Dovrebanen
Dombås - Åndalsnes	1908-1924	Raumabanen
Hen - Sperillen	1921-1926	Sperillbanen (nedlagt)
Neslandsvatn - Nelaug	1923-1935	Sørlandsbanen
Nelaug - Grovane	1923-1938	Sørlandsbanen
Kristiansand - Sira	1923-1944	Sørlandsbanen

Tabellen er basert på oversikt i bokverket Jernbanen i Norge 1854-2004 (27).

Største slektsstevne?

AV OLA Ø. HOEL

Eg las i Slett og Data nr. 3 for i år om Världens släktkalas og må vel skuffe svenskaner med talet på slektningar som møttest.

I slutten av juni 1983 vart det i Oppdal halde eit stort slektstemne for Hoel-slekta frå Hoel på Lønset. Far min, Ivar Hoel, hadde akkurat vorte ferdig med eit register over Hoelslekta, Lønset i Oppdal. Boka hadde over 5000 namn og tok utgangspunkt i etterkommarane til Ole Olufsen Hoel, som døde i 1808. Det var veldig mange av desse som var på stemnet og som kjøpte boka. Det kom langvegfarande Hoelslekt frå mellom anna Nord-Amerika, Tyskland, Sverige og Passvik til stemnet.

Stemnet starta med samling med kulturelle inn-

slag og slektsprat i Oppdalshallen på Auna (Oppdal sentrum) på laurdag. Dagen vart avslutta med bålbreining på Hoelsgården på Lønset om kvelden.

På søndag var det slektsgudsteneste i Lønset kapell for dei langvegfarande før folket samla seg på nytt i Oppdalshallen til kultur, mat og prat. Der vart det servert middag til nesten 1100 personar. I tillegg var det fleire slektningar frå Oppdal som kom innom utan at dei åt middag og vart talt opp. Eg går ut frå at dette treffet er eit av dei største slektstreffa som er halde, om ikkje det er det største.

Det ligg med pdf-filer med avisutklipp frå dei to lokalavisene i Oppdal, Opdalingen og Driva.

kort og timelister. Personalkortene gir informasjon om hvilke anlegg han har jobbet på og til dels en arbeidsbeskrivelse. Oskar har tydeligvis hatt med seg attester fra de andre anleggene han har vært på, og dette har så blitt innført i personalkortet. Tida på Raumabanen er beskrevet her inkludert ansettelsesperiode. Han har også vært en kort periode i 1923 på Sperillabanen mellom Heen og Finsand i Buskerud. På Raumabanen var han i 2. og 4. avdeling, mens på Sørlandsbanen var han først i 9. avdeling, deretter 5. og 12. avdeling fram til 1932. Han

kjörte vagg og materialtransport. Av timelistene kan jeg se at timelønna aldri gikk over 2.-.

Aksel Odmar har personalkort og timelister som dekker tidsrommet november 1926 og fram til mai 1943. Han har vært utelukkende på Sørlandsbanen i dette tidsrommet. Timelistene dekker januar 1929 til november 1934 og november 1942 til september 1943. Her er det hull å fylle som høyst sannsynlig finnes på Statsarkivet i Kristiansand. Arbeidsoppgaver er oppgitt som tunellarbeider, tunellutstøping og kilting. Jeg

kan ikke dokumentere at Aksel har vært på 9. avdeling på Sørlandsbanen i hele perioden fram til mai 1943, da han blir overført til 4. avdeling på strekningen Kristiansand – Sira.

En liten detalj som er verdt å merke seg i timelisten for perioden 1929 til 1934, er at Aksel 7. desember 1929 blir overført til arbeidslaget til Ole Larsen. Kan det ha vært faren som ble hans nye arbeidsformann?

Slekt og Data presenterer slektsblogger:

Viggo Eide

<http://tidogrom.blogspot.no/>

«Tid og rom»

Utdrag:

Forfatteren Svein Skotheim holdt i desember 2011 et underholdende & interessant foredrag for DIS-Salten Slekthistorielag om keiser Wilhelm II av Tyskland & hans 23 norgesreiser med keiseryachten Hohenzollern. Sju av årene dro keiserfølget til Nord-Norge, hvorav Bodø ble besøkt seks ganger. Saltstraumen, Digermulen, Lyngsalpene & Nordkapp var de mest eksotiske reisemålene.

Vel 45 personer møtte opp på Bodø bibliotek. Ole Henrik Iversen kunne fortelle at hans oldefar Peder Gundersen på Vollen i Rønvik var kjentmann da keiseren & hans offiserer ei julinnatt i 1891 dro opp på Veten hvor de festet & la de første steinene til dagens Keiservarde.

Ei kvinne hadde med seg en medalje som oldefaren Helmer Andreassen, dampskipslos i Torghatten D/S-selskab, hadde fått fra keiser Wilhelm i 1912. Medaljen lå i ei lita eske, litt mindre enn ei fyrstikkeske & var av edelt metall. Kveldens kåsør, & forfatter av boka Keiser Wilhelm i Norge, hadde aldri sett denne type medaljer under sitt arbeid.

Etter foredraget fikk Skotheim overrakt en artikkel fra boka Røtter i Rødøy om keiserlos Hans Samuel

Olsen som under 1. verdenskrig returnerte sine gaver til den tyske ambassaden i Christiania pga norske handelsskip som ble senket av tyske ubåter.

Vurdering:

Viggo Eide i DIS-Salten har flere spennende blogger som kan være interessante for slektsforskere. I "Tid og Rom" er det mest slektsrelevant, men ta en titt også på de andre bloggene hans. Viggo skriver mye og ofte, gjerne om historiske temaer, viktige datoer og historiske bygg. Definitivt en av de mest underholdende av slektsbloggene, og man blir oppdatert om den slekthistoriske aktiviteten som pågår i DIS-Salten, et av Norges mest aktive lag!

Kommentarer fra Viggo:

– *Hvorfor bestemte du deg for å lage en blogg?*

– For 4-5 år siden begynte mange slektsforskere å lage egne blogger som jeg leste med stor interesse. På grunn av familie, jobb og verv synes jeg det var vanskelig å starte en blogg sjøl, og hva i all verden skulle jeg fylle den med? Jeg hadde verken tid eller rom til det. Etter mange oppfordrin-

ger fra chattevenner på #slektsprat fant jeg ut å ville prøve mediet, og startet opp 2. januar 2009. Men en rein slektsforskningsblogg kunne jeg ikke lage, perspektivet måtte være breiere. Navnet ga seg sjøl – Tid & rom – dette skulle være en kulturhistorisk tidsreise med vekt på slekts- og lokalhistorie, tidsbilder og stoff om DIS-Salten Slekthistorielag hvor jeg da var leder, sier Viggo Eide.

– *Hvor ofte blogger du?*

– Det første halvåret blogget jeg hver dag. Etter hvert har mine egne krav til innhold og kvalitet redusert omfanget. Målet er minst ett blogginnlegg i uka. Antall publiserte innlegg er i skrivende stund 458. Mine mest brukte etiketter er i rekkefølge lokalhistorie,

Viggo Eide

Losmedalje

DIS-rommet, tidsreise og slektshistorie, forteller Eide.

– *Hvor mange besøker bloggen din?*

– Antall besøk ligger på ca 1200 i måneden, noen av disse er gjengangere. Til å begynne med fikk jeg ofte 1 til 2 kommentarer fra medbloggere, men nå går det lenge mellom innspillene. For å øke besøket legger jeg lenke til blogginnleggene på min facebook-side. Her sitter kommentarene lettere og folk trykker på "liker". Passer det kan jeg legge link til eldre innlegg på andre fb-debatter. Twitter brukes også til PR. Mest populær er mimre-artikler som henspiller til oppvekst på 50- og 60 tallet, men emner som skoleelever søker opp er godt besøkt, t.d. bombingene av Bodø og spionflyet U-2, sier Eide.

– *Noen tips til andre bloggere?*

– Et innlegg bør ikke være for langt. Når jeg kladder på forhånd er ei A4-side mer enn nok. Blir emnet stort deler jeg det opp i to eller flere blogginnlegg. Alle ytringer skal illustreres med fotos, tegninger, utklipp m.v. Gamle postkort er ypperlig til dette, samt egne fotografier. Noen ganger må jeg spørre andre om å få låne deres bilder. Det har alltid blitt innvilget,

uten å måtte betale for det. Jeg ønsker å ha en personlig vri på mine kulturhistoriske innlegg, men privat skal det ikke være. Formidling er viktig i all historie og jeg har gjerne mitt eget syn på saken. En del emner gjentas, både fordi de interesserer meg, men også fordi det strukturerer stoffet. Til dømes har jeg mange innlegg om maleren Adelsteen Normann (1848-1918), og jeg har en serie som heter nordnorske årstall. Til opplysning: 1814 var IKKE et slikt årstall. Mitt mest leste innlegg er faktisk et i denne årstallserien: Trollfjordslaget - 6. mars 1890. Blogging tar tid, fra en time og oppover. Emnet, faktakontroll, språket, illustrasjoner og originalitet er viktig for meg. Derfor tenker jeg alltid gjenbruk og ombruk når jeg i andre sammenhenger skriver eller jobber med noe. Kan dette brukes på nytt i bloggen med en annen vinkling? For eksempel har jeg i flere år laget bokmeldinger over lokalhistoriske bøker for DIS-Salten Slekthistorielag. Til slutt samlet jeg disse omtalene i en sideblogg som heter Årboka. Når jeg leser ei årbok lager jeg først en generell omtale til Årboka. Hvis et emne i boka er interessant lager jeg et breiere blogginnlegg om emnet og publiserer i Tid & rom. Til dømes om

fenomenet "skinndød" som Saltdalsboka 2008 skrev om. Så krysslenker jeg mellom de to bloggene og håper på mer trafikk. Språket skal også være korrekt norsk, letteste, korte setninger og et lite poeng til slutt. Mine blogginnlegg er alle planlagte og publiseres på fast tidspunkt. Jeg legger dem helst ut klokken 10. Deresom et innlegg legges i begge blogg-ene skjer det samtidig, av hensyn til faste lesere, sier Eide som gjerne skulle ha vært heltidsblogger, enten for seg selv eller for et museum.

Tidligere anmeldte bloggere:

Nr 1 2012: Liv Ofsdal: Min Digitale verden: livofs.blogspot.com

Nr 2 2012: Laila Christiansen: Slegt og Slikt: lailanc.blogspot.com

Nr 3 2012: Anne-Lise Skillingshaug: Anne-Lises lille hjørne: kaskilli.blogspot.no

Database med dødsannonser som gave til DIS-Norge, Slekt og Data

DIS-Norge, Slekt og data har mange aktive medlemmer. En av disse som har lagt ned mange timer til fordel for oss alle, er Ragnar Olsen. Han har brukt mer enn to og ett halvt arbeidsår på å registrere dødsannonser i avisa Glåmdalen. Alle dødsannonser i perioden 1943-2011 er registrert og fotografert til glede for oss alle. Prosjektet er tidligere omtalt i Slekt og Data 2-2012.

Databasen på over 62 000 dødsannonser blir publisert på DIS-Norge, Slekt og Datas hjemmesider når register er ferdig. Ragnar har også lovt oss utvidelse av databasen med nye år rundt nyttår hvert år.

Denne kilden er spennende for databasen dekker fram til vår tid og er en muligheter for også å finne etterlatte familiemedlemmer.

Takk Ragnar!

Skredderfirma

I siste nummer av "Slekt og data" etterlyser Åge Engen (på s. 30) opplysninger om et skredderfirma. Firmaet skal ha hatt tilhold over en sykkelbutikk i Bekkelaget like ved Hamar, d.v.s. i Ottestad i Stange kommune. Det går fram av bildet at dette var Bekkevolds sykkelverksted og forretning (der det i dag er bygd et stort boligkompleks og kjøpesenter), men skredderfirmaet kjenner jeg ikke til. Jeg er imidlertid medlem av en facebook-gruppe for nåværende og tidligere "innvånere" i Ottestad. Denne gruppa har over 1.000 medlemmer, og jeg har tillatt meg å kopiere notisen og legge den ut der, sier Egil Kristiansen.

Etterlysning

Hvem er Peter, født 1943?

En dag for en tid siden gikk den ukrainske kvinnen Nadezhda Petrovna Krivonos gjennom en del av sin avdøde fars papirer. Faren, Pjotr Vasilievich Krivonos, hadde vært krigsfange i en leir utenfor Bergen, og på lappen som Nadezhda fant hadde faren skrevet at han under fangenskapet hadde møtt en norsk kvinne fra en av gårdene i nærheten av leiren. Det er grunn til å anta at fangene arbeidet under oppsyn på gårdsbruk i nærheten av fangeleiren, og at det var slik Pjotr møtte denne

norske jenta. På lappen datteren fant sto det at kvinnen fødte en sønn i 1943 og at han ble døpt Peter (eller Peder) samme år, oppkalt etter faren Pjotr.

Fangen fikk også tilsendt et bilde av barnets mor og sønnen like etter krigen, men dette er forsvunnet.

Fra Nadezhda er det kommet en henvendelse med spørsmål om hvem Peter er. Er det mulig å finne hennes norske bror?

Barnemorens navn hadde Pjotr skrevet ned, men dette var kanskje

overført til ham muntlig, for kvinnens navn på papirlappen var "Abi Markunes". Dette er ikke et norsk navn, men ligner kanskje på kvinnens virkelige navn?

Riksarkivet har bekreftet at Pjotr var krigsfange nr 36, krigsfangenummer 63789, hjemsendt via leiren på Etterstad i Oslo sommeren 1945. Pjotr var født 1907.

Opplysninger om Peter født 1943 kan sendes til: Per Jevne, p-je@online, eller telefon 95198761

Best på lokale grupper

AV AINA JOHNSEN RØNNING

I Møre og Romsdal drar man rundt for å overtale lokale ressurspersoner til å starte nye DIS-grupper.

Det er like mye nød, som lyst, som har ført til den massive satsingen på lokallag. Med store avstander ga svaret seg selv. Enten måtte man satse på lokallag, ellers risikerte medlemmene å måtte reise i fire timer en veg for å komme på et slektsforskermøte eller kurs. Da starter du nord på Smøla og ender i Ålesund, inkludert 3 ferger hver veg.

– Vi reiste rundt og tok kontakt med folk, og spurte hvorfor de ikke skulle starte egne grupper. Denne satsingen har vi fortsatt med, sier Åge Nor-tun.

– Dette er en pulserende organisasjon, grupper blir lagt ned og nye starta opp på andre steder i fylket. Den minste gruppen vi har er på bare fem medlemmer. Så lenge det fungerer, så har det ikke så mye å si hvor mange medlemmer det er i gruppa. Smøla med ti DIS-medlemmer har arrangert Slektsforskerdagen lokalt flere år, også i år. Målet vårt er at 25 % av medlemsmassen vår skal komme på minst ett møte i måneden, og det målet har vi nådd, legger Jonny Lyngstad til.

Søker penger der man kan

Møre og Romsdal distrikt har 560 medlemmer. Disse 560 tilbys kurs- og gruppemøter med slektsforskningsprogrammet EMBLA, Legacy og BK. Det er en egen kilderegistreringsgruppe, og flere steder har man jevnlig møter på biblioteket for å hjelpe folk med slektsforskningen sin. En grunn til at man klarer å være så aktive, er penger. Både lokallagslederne og styret i distriktet benytter sjansen til å søke om penger der det er mulig. Og, i kraftkommunene er det en del å hente. Også distriktet søker penger, og får 5 000 – 7 000 kr i året av fylkeskommunen. I tillegg er man flinke til å søke i ulike fond, som de mange bankfondene som finnes.

– Vi har aldri vært tomme for penger, og styret i DIS-Møre og Romsdal deler gjerne ut til gode prosjekt. Mitt motto som leder er at aktivitet skaper aktivitet skaper penger dvs. bedre økonomi. Jo mer aktivitet, jo mer penger. Distriktet ender dessuten opp med aktive medlemmer og stadig flere ressurspersoner. Dermed er det mulig å plukke styremedlemmer fra hele distriktet, noe som igjen styrker DIS- Møre og Romsdal, sier Lyngstad.

Genetisk drift – en mulig DIS-Norge dugnad?

AV SVEIN DAVIDSEN

I forrige nummer av Slegt og Data, nr. 3, 2012, i en artikkel om arkeologisk DNA, nevnte jeg at genetisk drift (gd) er en av de viktigste faktorene som påvirker frekvensen og distribusjonen av Y-DNA og mtDNA haplogrupperne (hg) og haplotypene (ht) i en befolkning. I denne artikkelen skal jeg forsøke å forklare hvordan mer i detalj.

Som mange sikkert vet, er det mutasjoner i Y-kromosomet, som bare menn har, som bestemmer en manns hg og ht, og mutasjoner i mitokondriet, som bare blir arvet gjennom et kvinneledd, som bestemmer en persons mitokondrial hg. For å diskutere utviklingen av haplogruppernes frekvens og distribusjon over tid, er det påvirkningen av gd på Y-kromosomet og mitokondriet en må studere.

Definisjonen av genetisk drift er, i følge Wikipedia: Genetisk drift er den effekt som tilfeldige forandringer har på evolusjon. I en art, eller ved kryssavling mellom ulike arter, er det vanligvis en stor andel genetisk variasjon.

Det er også flere artikler med elegante matematiske utarbeidet formel for hvordan gd oppstår og sprer seg, men da vi er interesserte i effekten av gd på hg og ht forstår jeg gd best fra de, kanskje overdrevne, seks anetre i Figur 1.

Hvis en er interessert i Y-DNA hg frekvensen er de 6 aner menn, med bare sønnene vist på anetrærne. En kan fra dette eksemplet se at etter 8 generasjoner er det totalt 11 etterkommere, men bare 3 aner, og etter 16 generasjoner har alle 12 etterkom-

mere den samme ane. Hvordan har dette oppstått? Som definisjon sier er det de "tilfeldige" hendingsene i 5 av anetrærne som står bak det – enten har den siste sønnen på grenen ikke fått barn eller han hadde bare døtre, dvs hans Y-DNA hg og ht har dødd ut (på engelsk sier de "daughtered out").

For mtDNA distribusjon er det det samme, men en starter da med 6 kvinner og viser alle døtrene på treet. Hvis kvinnen ikke har barn eller bare har sønner vil hennes mtDNA hg også dø ut (de har morens mthg, men kan ikke føre den videre).

Hvor realistisk er eksemplet i Figur 1? Jeg vet ikke om noen studier i Norge hvor verdier for gd har blitt utarbeidet så en kan kontrollere Figur 1, men en interessant studie fra Island i 2003 (1) viser en veldig høy aktiv genetisk drift.

På Island, hvor de i tillegg til omfattende genealogisk data, også har komplett genetisk data for alle levende islendinger, er det er mulig å studere genetisk drift i nøye detalj. Prosedyren de brukte var å spore anene til alle 131 060 islendinger, fødd etter 1972, bakover til to grupper av aner. Den første fødd mellom 1848 og 1892 og den andre mellom 1698 og 1742.

Resultatene var ganske bemerkelsesverdige. Det viste seg at en minoritet av anene hadde majoriteten av etterkommerne, dvs det Fig 1 viser ikke er utenkelig. Tabell 1 summerer resultatene og en kan se at, f.eks., for kvinner var 91,7% av dagens kvinner

etterkommere av bare 22% av de som var fødd 1848-1892, og det er på gjennomsnitt bare 4,3 generasjoner tilbake, og for menn var tallene tilsvarende. For den eldre gruppen, var resultatene til og med mer markert med 71% av dagens menn etterkommere av bare 10,3% av 1698-1742 gruppen.

På et genetisk nivå betyr dette at veldig mange av de gamle hg og ht grupperne har gått tapt, mens andre har spredd seg mye raskere enn befolkningsøkningen, dvs genetisk drift har hatt en dramatisk virkning på haplogruppe og haplotype frekvensene på Island, og det vi ser i dag kan ikke brukes som et presist bilde for hvordan distribusjonen var bare noen hundre år tilbake.

Om resultatene fra Island gjelder for Norge kan vi ikke si for sikkert for Island er jo mer isolert, og har en mye mindre befolkning enn Norge, så kanskje gd har en mer dramatisk effekt der. Men det var også mange isolerte dalfører i Norge hvor forholdene var ganske like de på Island, så for å finne hvordan gd har påvirket den norske befolkning trenges en lignende studie her.

I Norge har vi ikke de samme genetiske data som de har på Island, men vi har ganske gode genealogiske data, og når Historisk befolkningsregister (HBR)- og DNF1814(2)-prosjektene er klare, vil det sikkert bli mulig å ta ut de relevante data for å definere gd i Norge også.

Men, da det sikkert går noen år før disse prosjektene er ferdige undrer

jeg på om en database for norsk genetisk drift er noe DIS-Norge, Slekt og Datas medlemmer kan utvikle som en liten dugnad? Vi kan kanskje ikke oppnå den samme nøyaktigheten som forskerne på Island, men er det mulig å komme opp med en indikasjon på om at Norge og Island har sett de samme evolusjonskreftene?

Jeg tror ikke vi kan følge den islandske studien, hvor de startet med alle fødd etter 1972, for selv om vi hadde tilgang til en slik database kan jeg se problemer med loven om Personvern. En mulige metode jeg kan se for et slikt prosjekt er å starte med FT1910, med en grense for de som var fødd mellom 1870 – 1910, og følge, X000 personer bakover til FT1801, avgrenset til de som var fødd mellom 1760 – 1801, som vist i Tabell 2, og at man da følger den matrilineale gren for kvinner og patrilineale gren for menn.

Her trenges hjelp fra medlemmer med bedre kunnskap i statistikk, matematikk og/eller folkevandringer enn jeg har for å velge den beste måten å gjøre dette på, hvor mange datapunkt det trengs, hvordan skal de tabuleres, rapporteres, etc.

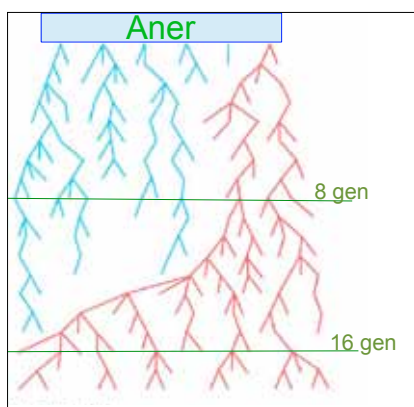

Figure 1. Seks anetre med genetisk drift vist over 18 generasjoner, dvs 400 – 450 år. (Modifisert fra <http://evolution-textbook.org/index.html>)

Eksempler fra mitt anetre.

Som arbeidsmetode foreslår jeg at det settes opp et emne under DIS-Norges slektsforums DNA seksjon(3) hvor ekspertene kan diskutere om dette er et mulig prosjekt, foreslå endringer og forbedringer i metodologien og når, eller hvis (?), et format blir utarbeidet, kan det legges inn som et nytt emne hvor DIS-Norges medlemmer kan bidra med data fra sine egne anetre.

Når nok datapunkter er blitt samlet, kan databasen bli analysert for genetisk drift og man kan se om det norske gd resultatet er lik det fra Island eller ikke. Hvis de er like vet vi at genetisk drift har hatt en stor innflytelse på haplogruppe og haplotype frekvensene vi ser i Norge i dag og vi kan derfor ikke si for sikkert hvilken haplogrupper og haplotyper

de som bodde i “ur“-Norge hadde. For å finne det ut må vi vente på flere arkeologiske DNA resultater så vi kan lære mer om de tapte haplogrupperne og plassere dem på rett plass i den norske innvandringshistorien.

En “forsmak” på hva vi muligens kan finne i Norge vises på Figur 3. Denne figuren er tatt fra en artikkel av Per Å. Persson, “Invandring vid neolitikums början”(4) og viser distribusjonen av mtDNA haplogrupper i nord Europa og Skandinavia over tre forskjellige tidsperioder; mesolittisk, tidlig neolittisk og i dag. Genetisk drift, i tillegg til folkevandringer, er en av hovedgrunnene til distribusjonsendringene vi kan se over denne tidsperioden.

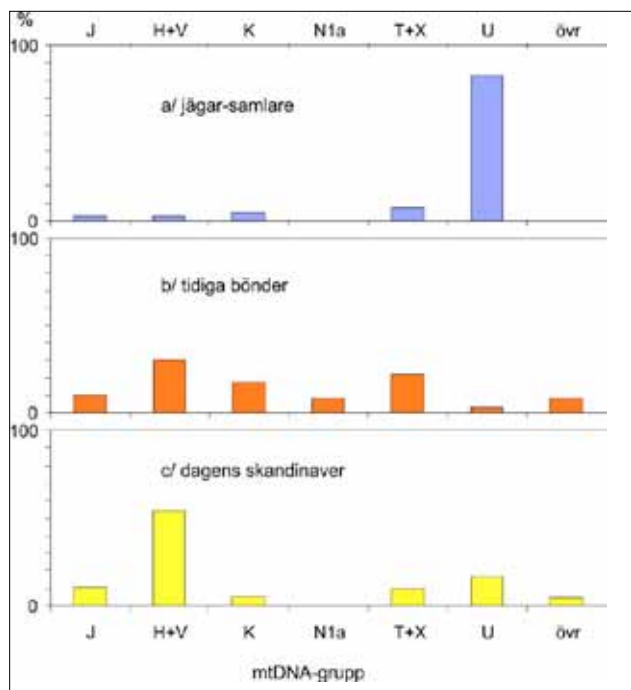

Figure 3. Variasjon av mtDNA over tid. (Vær oppmerksom på at a/ og b/ resultatene er fra bare noen få aDNA tester og at de tre resultatene er ikke fra geografisk det samme område)

Skanner og registrerer reisepass

AV AINA JOHNSEN RØNNING

DIS-Troms og Statsarkivet i Tromsø samarbeider nå om å registrere reisepass. Passene gir et unikt bilde av hvor folk reiste på 1800-tallet.

Mellom 1800 og 1860 var det passplikt i Norge, Sverige og Danmark. Passene måtte man ha med seg når man dro fra fogderi til fogderi, og de ble levert til fogden når man kom frem. Skulle man reise tilbake, måtte man få utstedt et nytt reisepass. Man måtte også ha reisepass når man dro til og fra Norge. Dokumentene gir verdifull informasjon i en tid der vi ellers har få kilder. Harald Lindbach ved Statsarkivet i Tromsø er utrolig begeistret over å ha funnet en så spennende kilde.

– Man kunne dra uten disse reisepassene, men da var man på tynn is dersom man møtte representanter fra statsmakten, som antok at man var skurk, dersom man reiste uten slike pass, sier Lindbach.

Statsarkivet i Tromsø har scannet inn 400 reisepass fra Troms og Senja. Senere vil man ta fatt på bunken fra Finnmark, og har fått DIS-Troms med seg på laget.

– Vi er alltid ute etter materiale som de frivillige i DIS kan ta fatt på, og dette materialet er spesielt velegnet. Her finner man tipp-tipp-oldefar med beskrivelse av kjennetegn og utseende, hvor de kommer fra, hvor de reiser hen og hvem de reiser sammen med. Om familien flyttet i denne perioden vil du også

finne det her. Disse kildene er det vanskelig å finne ellers, og man vil til og med se hvordan samer og kvener forflyttet seg, sier Lindbach.

Nå skal DIS-Troms registrere reisepassene. Senere skal dataene legges i en søkbar database. Lindbach mener det er nesten ikke grenser for hvor mye man kan legge i reisepassbasen over tid.

– Reisepass kan finnes i prestearkiv, og fogdarkiv på Statsarkivet. Jeg håper DIS-ene i resten av landet vil være med på samarbeidet slik at vi kan få registrert reisepass over hele landet. Også i Sverige og Danmark hadde man den samme typen reisepass, og data fra Sverige og Danmark kan lett samles inn og legges i samme database. Ellers er det jo ofte forskjellige kilder fra land til land, men her har man mulighet til å sammenligne over landegrensene, sier Lindbach begeistret.

Statsarkivet i Troms og DIS-Troms starter nå med reisepassene mellom 1800 og 1840. Antakelig vil man også legge ut de scannede passene, som er fra en til to sider. I tillegg til å gi informasjon om utseende, får man også vite om det var infeksjonssykdommer i området. Lindbach har flere skatter på lur, dersom DIS-Troms kommer seg gjennom bunken med reisepass.

– Det finnes også reisebøker som omreisende håndverkere hadde. Disse likner mer på dagens pass, og gir unik informasjon om hvor de dro for å jobbe, opplyser Lindbach.

Slektsforskerdagen 27.oktober 2012 i Molde Rådhus

AV KERSTIN LØKSETH

DIS-Molde og DIS-Aukra hadde i år slått seg sammen om et felles arrangement. Rådhuset i Molde var arenaen, og åpningstida var fra 11.00 til 16.00. Vel 90 personer fant veien innom, til tross for at værgudene ikke var i godlune. Det regna og snødde og blåste, men inne var det bra.

Leder i DIS- Møre og Romsdal, Åge Nortun, ønsket alle velkommen. Han hadde en liten runde rundt i salen, hvor utstillerne hadde en kjapp presentasjon av seg selv og hva de viste fram. Enkelt og paktisk med trådløs mikrofon. Åge var smart og delte ut blomster til både utstillere og komité med det samme. Lurt å starte med en oppmuntring.

NRK lokal-TV dukket opp. Det resulterte i at programmet måtte legges litt om, men hva gjør vi ikke for å få litt ekstra PR.!!

Her er Jonny Lyngstad i gang med å hjelpe Eva Thorvik Kvernberg med å finne forfedre. Hun hadde med seg en gammel bibel hvor det sto mange navn og datoer inni, men hvem var alle personene. Det ble filmet av NRK, og sendt på mandag ettermiddag. Fint oppslag og god reklame.

Presis klokka 12.00 startet dagens hovedtaler, som var Rasmus Sunde. Forfatteren av boka "Amerikabrev". Historia om to brødre fra Fræna. Lars Stavik som reiste til Amerika, og broren Knut som ble hjemme på garden hele livet. Knut ble småbruker, fisker og skomaker, mens Lars ble vellykket farmer i Sør-Dakota.

De skrev ca. 200 brev til hverandre, i 70 år brevvekslet de, men møt-

tes aldri igjen!

Sunde hadde også med en del statistikk om utvandringen. Hvilke ulike tiltak og historiske hendelser som påvirket antallet av personer som reiste over.

Konservator Mads Langnes var neste post på programmet. Han fortalte, og demonstrerte mye av det som finnes på nettet under Romsdalsmuseet. Fra bilder av hus, gårder og hendelser. Han fortalte også om alt arbeidet med digitalisering av alle hyllemeterne med diverse dokumenter og protokoller som står i magasinet på museet.

Han skrøt uhemmet av hjelpen de får fra DIS- Molde sine medlemmer.

Av utstillere var det selvfølgelig DIS-Norge, Slegt og Data. Her kunne en melde seg inn, kjøpe bøker og T-skjorter. Eldre utgaver av Slegt og Data var det bare å ta med seg, og det var det faktisk mange som gjorde. Folk som ikke har vært medlem så lenge ville gjerne ta med seg det interessante bladet.

Jonny Lyngstad hadde med en flott samling av gamle brev. Det var for det meste kjærlighetsbrev, med meget fornøylig innhold. "En klem og et kiss, men intet i sengen"..det var lovende utsikter det.

Jonny hadde også brev som beskrev tilfeller av besøk på "Jomfruburet", der noen hadde smurt inn stige-trinnene med midler fra frau-kjelleren. Da var det nok ikke så lett å skjule hvem som hadde vært der.

Det gamle skiltet som hadde stått på Lyngstad postkontor, hadde Jonny

som blikkfang på sin stand.

Romsdal Sogelag var tilstede. De hadde mange fine bøker til salgs, de fleste på spesialtilbud i anledning dagen.

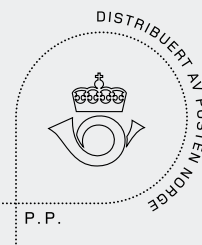
Molde Bibliotek hadde med en del bøker en kunne kikke i. Molde Bymuseum var godt representert. Der var det utstilling av gamle brev og postkort.

Ivar Orrestein Farstad hadde med seg en flott samling av Tjenestemerker. Helt fra den tida da det bare var lakksegl og kongens merke, til de offentlige merkene vi kjenner i dag. Romsdalsmuseet hadde en PC stående som viste flotte gamle bilder på et lerret.

Kafé var det selvsagt også. Her kunne folk kombinere matpausen med å studere bildene fra Romsdalsmuseet.

Og sist men ikke minst, var det flere "stasjoner" med PC og erfarne folk som kunne hjelpe de som var på jakt etter slektninger. Denne gjengen hadde hendene fulle hele dagen!! Flere sa at de ikke hadde funnet det de kom for, men mye annet om slekta som de ikke hadde visst før. De sa det var en stor inspirasjon til å fortsette å leite. De hadde lært nye triks også. Det var bare positive tilbakemeldinger på arrangementet.

B-Economique
NORGE

Returadresse:
DIS-Norge
Øvre Slottsgate 2B
NO-0157 Oslo

Medlemsfordeler i DIS-Norge

- Medlemsbladet «Slekt og Data» med mye slektsfaglig stoff tilsendes fire ganger i året
- Full tilgang til våre hjemmesider med mye informasjon og faglig stoff
- Mulighet til å bidra til DISTreff der du kan treffe andre slektsforskere som kanskje vet noe om din slekt. Som bidragsyter til DISTreff, får du brukernavn og passord slik at du kan lete i svensk, dansk og finsk database
- Tilbud om å delta på medlemsmøter, kurs og andre arrangementer fra det laget du geografisk tilhører og fra sentralt hold
- "Fadderordning". Du kan få tips og hjelp fra en etablert slektsforsker de første 12 måneder av ditt medlemskap
- Rabatt på briller og synstest fra Interoptik og Brilleland
- DIS-Norges medlemmer får medlemsrabatt på samtlige salgsartikler hos Norsk Slektshistorisk Forening
- Rabatt på diverse varer som slektstavler og bøker (se disbutikken www.disnorge.no/cms/disbutikk.html)
- Rabatt på bokinnbinding og trykking
- Rabatt på Ancestry.se, Genline, Arkiv Digital for dem med slekt i Sverige
- Rabatt på digitalisering og restaurering av fotografier hos Pixellus AS
- Rabatt på dataprogrammet "Tingene forteller" fra Regis Books Økelsrud
- Rabatt på bredbånd (internett) fra Telenor
- Rabatt på kjøp av anetavler fra HomeDeco

JULIUS. ØRENBERG BOKBINDERI
HÅNDVERK SIDEN 1860

